

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, A. M.DC.XXIX

Feria VI. In Parasceue, de Passione Domini nostri ac Redemptoris Iesu
Christi.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56232)

exercitus fuerit consternatus, cum Deum tonantem, fulminantem, ac concrepantem in montis Sinai vertice audiret? Ita quoque vos tremere & pauere necesse est, cum ad montem Sacramenti huius acceditis, in quo idem Deus præfens est, sed triumphans gloriosus, ac diuinam quandam maiestatem spirans. Memineris, quæso, Magos extremo profectos Oriente, viso puerulo Jesu, in præsepitico & palea reclinato, procidentes eundem adorasse: vos quoque ad eundem puerum, ad eundem Deum accedentes, licet eum in præsepitico Sacramenti sub fœno & palea specierum Sacramentalium latitantem videatis, par est, statim ut eum visuri estis, in terram prostratos magna animi demissione eundem adorare.

Matth. 2.

Vna namque est humilitas, quæ nos eidem fumendo quàm maxime idoneos reddit: quam in rem egregij mihi hic conceptus in mentem venit. Cum Dominus apud Zachæum veller diuerrere, & eum inter arboris ramos confidentem videret, elamauit: *Zachæe festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere.* Quod declaratur tum potissimum, cum Deum animæ hospitio suscipere proponimus, arboribus mundi esse descendendum, arboribus inquam superbiæ, iactantiæ, vanitatisque sæculi. Descendite igitur quantocytus è montibus hisce, peccatores, ex arboribus quoque ambitionis descendite, matronæ: descendant turrata illa crinium fastigia, deponite erectos capillorum colles: descendite ex sublimibus illis coturnis, sandaliis illis immensum subleuatis, iugis & sustentaculis illis vestium immane quatum laxis: descendite vestibus illis superbis, & symatibus. prope modum regijs: festinate, descendite è vanitatis arbore ad humilitatis terram: non enim alio Christus vult diuerrere, nisi ad ædes vestras. Humiliate vos igitur, ei; dignum habitaculum preparate, & dicite mecum omnes, quotquot hic adestis:

Luc. 19.

O panis admirabilis, panis miraculis scærens, panis coctus sub cineribus humanitatis nostræ, qui pistus es ex pretioso Jesu Christi sanguine, & flamma charitatis excoctus! ô panis Angelice, panis azyme, & non fermentate, ô fermentum carens acrimonia. Tu

Matth. 13.

namque mysticum fermentum es, quod in Sacramento hoc mirabili virtutum nostrarum augmentum, bonorum operum menta, gratiarumque tuarum incrementum causas & producis. Tu es scilicet panis ille, in cuius fractione duobus illis. Viatoribus in Emmaus tendentibus oculi aperti sunt, adeo, ut Dominum in fractione illa agnouerint. Tu es bonus ille panis, quem Elisæus Propheta in medio Samariæ exercitui regis Syriæ dedit, quo eorum oculos aperuit, ita ut inimicos, quos prius agnoscere non poterant, cognouerint. Tu es quoque panis ille magnæ virtutis & efficacis, quem Paulus nauis distribuit, tempestatibus laboribus exhaustis & deficientibus, quod ille eorum vires & animum restaurauit: *Rogo vos accipere cibum pro salute vestra, & cum hac dixisset, sumens panem, gratias egit Deo in conspectu civium, & cum fregisset cepit manducare.* O panis denique omnium panum rex, qui olim in deserto quinque hominum millia cibasti. Hoc quæso nobiscum age, ô panis venerande, adorande, colende, quod olim cum Propheta Elia fecisti: deducas nos scilicet per desertum mundi huius, vsque ad montem Dei Oreb, ab beatitudinem nempe cœlestem, Amen.

Luc. 24.

1. Reg. 6.

Act. 17.

3. Reg. 11.

FERIA VI. IN PARASCEUE, de Passione Domini nostri ac Redemptoris Iesu Christi.

Partitio.

- I. Præmium sympatheticum ex specie facti immemor.
- II. De horto & comitatu Domini.
- III. De dormientibus discipulis.
- IV. De Angelo confortante.
- V. De agonizante Domino.
- VI. De proditore Iuda.
- VII. De captiuitate Iesu.
- VIII. De gestis reliquis in horto.
- IX. De gestis apud Annam & Caipham.
- X. De negante Petro & Iuda desperante.
- XI. De accusatione apud Pilatum facta.

XII. De

XII. De secreto examine Pilati in Iesum.

XIII. De gestis reliquis apud Pilatum.

XIV. De Iesu baiulante crucem, & Cruce baiulante Iesum.

XV. De gestis reliquis, dictisq; ad crucem.

Passio Domini nostri Iesu Christi.

FIGURA.

O Funestum & tragicum diem! ò diem vere horrendum, cruentum, & omnium dierum tristissimum! diem morte Iesu Christi nobilem, diem quo vnicus Dei filius cruci confixus conspicitur: diem inquam, non iam protomartyris Stephani, qui lapidibus fuit obrutus, martyrio insignem: non nece Laurentij, qui super carbones extensus glorioso martyrio vitam finijt: non tristi sancti Bartholomæi, cui viuo pellis ablata fuit, morte nobilem: sed diem passione Iesu Christi memorabilem! diem quo non nisi de gemitibus & lamentis, non nisi de suspirijs & lachrymis loquendum est. Solebant Israelitides quotannis ad bustum Iepthes filia conuenire, vt funestam illius & lugubrem mortem, quæ sine vilo crimine Deo immolata erat, lamentis & lachrymis expiant, ac tristem comparis sui casum deplorarent. O Auditores, vos illos Israelitidas esse quis me vetat dicere, qui quotannis sacro hoc passionis die huc congregari consueuistis, vt tristem illam, non dico filia Iepthes, sed sacrae humanitatis Iesu Christi sortem debeat: qui nullo vnquam admissio crimine, ac sine vilo peccato aut delicto, ac penitus innocens in monte Caluarie fuit immolatus. Plorate igitur filia Israel, plorate, hoc lugubri & flebili præsertim die: die, quo funesta illa & cruenta exhibetur tragedia, cui similis nulla vnquam in mundo exhibita fuit, in qua non nisi de morte filij Dei ageretur: theatrum ipse mons Caluarie est, actorum partes agent Iudæi, & ipse ego prologi. Sed nihil hic audietis aliud quam crucem, sanguinem, mortem, clauos, flagella, sentes, & lanceas. At quoniam me in hoc tam longo ac difficili dramate vires deficiunt easque aliunde comparare necesse sit: ad quem po-

tissimum auxilij petendi ergo me conferam? anne ad Patrem illum æternum? Sed ardet ille hodie ira & penitus exastuat, fulgure accinctus & vindicta, vltionem spirat, adeo vt ne proprio quidem parcat filio. Anne Angelos inuocabo vt patrocinentur? sed flent illi & ingemiscunt non secus ac nos: eadem illos quæ nos vrget tristitia, eadem delolatione, eadem premuntur afflictione. An igitur virginem illam gloriosam accedam, vnicum meum refugium, asylum, & consuetum ad quem me recipere soleo portum? sed nulla hodierna die auxilij ab ea expectandi spes superest: omnis enim, quam in ea fiduciam figere soleo, iam concidit & collapsa est. Video namque illam lachrymis, lamentis, ac suspirijs exhaustam, ac tantum non mortuam, cum videt suum dulcem natum, morientem desolatam, dum emittit spiritum. At nullum mihi refugium superest, nisi ad te, ò sancta, veneranda, & adoranda crux: tu mihi hodierna die in immenso hocce Passionis Oceano euaganti futura es portus, Helice, Pharos, Cynosura, ac directrix mea. Hic ego te te inuoco, inelamo, gemitibusque in terram prostratis supplex adoro, dicens:

O crux aue spes vnica:

Nobilis ille, & non postremi inter pictores nominis Timanthes, cū lugubrem pompam, ac funestam illam Iphigenia immolationem depinxisset, variosque astantium, & consanguineorum affectus expressisset, & iam Patris Agamemnonis dolorem ac vehementiorem cæteris affectum exprimi quoque oporteret: nulla id commodiori meliorique ratione fieri posse iudicauit, quã si eum velato & obnubilato vultu representaret: dicens: aliam eius pingendi rationem, nec meliorem, nec aptiorem reperire posse, aut vltos colores, aut artem, quæ vehementiam illam paterni doloris, & ingentem illum intrinsecus in huiusmodi patre habitantem affectum exhiberet, inueniri: quippe cui omnis ars & manus merito debere cedere videatur. Id ipsum mihi hodierna die de ingenti hoc Passionis Domini nostri mysterio dicere liceat. Cum enim mihi propositum sit amarum illius crucifixionem hodie proponere,

Timanthis
in Agame-
mnone pin-
gendo in-
dustria

ac fu-

ac funestum illius obitum, dolores eius extremos, mortemq; illius ignominiosissimam ingenue, id me nequaquam pro dignitate præstare posse profiteor, nisi velata eum facie, capite sentibus obfuso, oculis lachrymis suffusus, genis & vultu sputis illito, in crucis medio oculis vestris producam: ipsa quin etiam reliqua eius supplicia dolores, pœnas & cruciatus, ac reliquam passionis eius seriem, verbis & oratione mihi velim credatis, exponere me posse diffido.

S. Gregorius cum Magdalena dolorē perpenderet, magis ad flendum quam ad dicendum permouebatur.

Si sanctissimus ille Doctor Gregorius, cum lachrymas ac suspiria conuerſæ illius peccatricis Magdalene attentius secum perpenderet; de ijsque loqui proponeret, ita orationem exorsus est: *Cogitanti mihi de Magdalena penitentia, flere magis lubet, quam aliquid dicere: multo maiori id ratione de passione Domini nostri quis dicere queat, Beatissime Pontifex. Ad tui igitur imitationem dicam: cum vires mihi non secus ac tibi deficient: Cogitanti mihi de passione Iesu Christi flere magis lubet quam aliquid dicere.*

Ierem. 1. *Quis ergo dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, & plorabo die ac nocte.* David cognito Principem exercitus Regis Saul, Abner crudeliter à Ioab castrorum Præfecto esse interemptum, vestimenta conſecidit, & ingemuit amaritudine cordis prægrauatus, alioſque ad idem faciendum incitauit dicens: *Scindite vestimenta vestra, & accingimini saccis. & plangite ante exequias Abner.*

2. Reg. 3. *Iisdem vos hodie verbis compellabo, Auditores, nam tristior eheu multo casus nobis accidit: ecce, peraguntur exequiæ Iesu Christi, omnium Principum Principis, quem Iudæi nefandæ cruci suffecerunt: scindite ergo corda vestra, & non vestimenta vestra, accingimini saccis, & plangite ante exequias Christi: flete, ingemiscite, suspirate hodie, tundite palmis pectora, flagris in corpus vestrum sæuite, cilicijs lumbos accingite, relinquite pretiosas illas & delicatas vestes, saccos induite, & vnanimiter in funere Iesu Christi plorate.*

Plut. in Cæsare. *Cum Iulius Cæsar in Senatu à coniuratis nefarie esset trucidatus, M. Antonius cruentam eius tunicam, & stillanti etiamnum tinctam sanguine sustollens, in forum prodijt,*

populoq; Romano eandem commonstrans, animum addidit, vt sumpris armis tam nefariam necem prosequeretur, Cassiumque & Brutum cædis artifices, cæterosque coniurationis socios vrbe exigeret. Quod olim populo Romano fecisti, Antoni, id ipsum mihi hodie vobiscum faciendum est, Christiani. Ostendam vobis non tunicam Cæsaris, sed sacram Christi humanitatem inubicundo tinctam sanguine, vulneribus plenam, & plagis adhuc stillantibus deformatam. Sed vtinam ita animos vestros permoueam, vt eos ad arma concitem, ad insignem de peccatis, quæ cum tam nefande intecemerunt, vindictam capiendam.

Nam Patriarcha Iacob iam senex; statim vt tunicam Iosephi sanguineis tinctam guttis, & mortis signis deturpatam conspexit: adeo dolore & affectu paterno intrinsecus commotus fuit, vt scissis vestibus in terram prostratus, coramque replens gemitibus, nullam consolationem, dolorumque lenimen voluerit admittere: ita namque S. Scriptura loquitur: *scissis vestibus induus est cilicio, lugens filium multo tempore.* Sed longe functius nobis hic, Auditores, spectaculum proponitur, ipsa nimirum tunica, tunica illa pretiosa, sacra inquam Christi, qui verus Ioseph fuit, humanitas, tincta sanguine, cruenta, mortis eius & necis nota ac prælagium. Quis non igitur in lachrymas resoluator, quis aliquam iam consolationem admittat, & non potius sine vlla intermissione plangat?

Tradit S. Scriptura, amicos Iob, cum eum in sinario sedentem, vlceribus deformem, sanie deturpatum, vulneribus liuidum, & ab omnibus notis & domesticis derelictum viderent: illum nimirum, quem prius vt terræ principem diuitijs & opibus affluentem, honoribus cumularum, longo famulatio stipatum suspexerant: adeo consternatos, & acerbulo illo fortunæ variantis casu, ita percussos fuisse, septem vt ipsi diebus nullus ei vel verbum fuerit locutus. Et sane quis vestrum est, Auditores, qui, cum Dei Filium diligere se restatam velit, dum videt eum hodie in cruce extensum spinis coronatum, flagellis conſcisum: dum conspexit genas eius a lapis liquentes, manus durissimis cõfixas clauis, lacus

Gen. 38. Iacobi plangens pro Ioseph.

Iob. 2. Amici Iob adeo eius casu percussis sunt vltimem diebus nullus ei verbum loqueretur.

Apophthegma Antonij.

lan-

lancea perforatum & sacrum eius vultum sanguine repletum; ille, inquam, quem prius vt Angelorum principem, Imperatorem vniuersi SS. Trinitatis Delphinum, & creaturatum omnia caput & summum viderat, nouerat, & crederet; quis non, inquam, admirabitur, percelleret, contremiscent, emoretur, aut saltem toto vitæ suæ tempore non obmurescet.

Regina Esther, cum pulchritudini suæ confisa, interius Assueri regis atrium ingredi præsumpsisset, ac deinde magnitudinem, splendorem, maiestatem Principis illius maiorem longe quam putarat vidisset, adeo consternata & percussa fuit, vt sensibus destituta, insolitam quandam in regis vultu maiestatem intuita, deliquium animi passa sit. Quid igitur te facere par est, anima pia & deuota; cum hodie piæ meditationis gressibus montem Caluarie, qui in cubiculum & atrium Assueri tui, redemptoris tui, Christi tui, conuersus est, subiens, humilitatem, paupertatem, opprobria, & supplicia Principis huius, Dei huius intueris; an non consternata in terram rues, & tam insolitum spectaculum admirata, an non extra te raperis? Et sane longe maiorem consternationis causam habes o anima, cum paupertatem & mortem filij Dei conspicias, quam regina illa, maiestatem & magnificentiam regis Assueri contemplata.

O paradoxa noua! o res nunquam vel visas vel auditas! Deus ecce hodie patitur, moritur, creator hodie à creaturis cruci affigitur. Quam merito igitur exclamas Isaia: *Quis credidit audiuisti nostro? Quis, inquam, crederet Deum mori potuisse? & tu o Paule cum ais: Prædicamus Christum crucifixum, Iudæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam. Quis enim persuaserit Rabino alicui, Deum illum in cruce pependisse, qui maiores eius Ægypto eduxit, per mare Rubrum traduxit, & eos in deserto manna saturauit? Quis etiam Gentili alicui Philosopho persuadeat, Deum illum, quem ait, credit, asserit, actum esse omnino purum, immortalem, æternum, impassibilem, beatum, passionem tam acerbam pertulisse, & inter latrones pependisse medium?*

Tom. 1. Fessæ Quadrage.

Hoc ipsum est, Christiani, quod hodie credendum, descendendum, & suspiciendum est. Paradoxa sunt, sed tamen vera. Deus ipse mortuus est! o mortem inauditam quid? an Deum emori? Deus est, Deus, ipse Deus qui tot in corpore suo cruciatus pertulit. Sinite, obsecro lachrymas Christiani, inhibete sterum, cessent suspiria, & audite vt inclamet: *O vos omnes qui transitu per viam attendite & videte si est dolor sicut dolor meus.* Hic namque videbitis eum quem propheta virum dolorum nominarunt; & aliud ad dolorem & cruciatum exprimentum hieroglyphicum nolite querere o Ægyptij, quam ipsum Redemptorem: neque enim anima aliam dolorum materiam querit, quam hunc ipsum Redemptorem videre vulneratum. Et vos o animæ fideles, si vltro vnquam tempore erga Christum amorem vestrum declarastis, hoc profecto tempore eum patefacere potestis, quum eum in cruce suspensum contemplamini. Aliud toto vitæ tempore nolite admirari, quam acerbam hanc crucem: aliud nolite mente volucere, quam amaram hanc passionem: aliud nolite cogitare, quam horrendos illos cruciatus. Quare attendite & videte; inspicite, obsecro, & perspicite miserum hoc corpusculum, atque omnia eius membra, artus & compages distortas & laceratas contemplamini.

O lugubre & funestum spectaculum! non apparent nisi spinæ in capite, in oculis lachrymæ, in vultu sputa, in fronte concretus sanguis, in collo vincula, in latere lanceæ, in manibus clauis, & in tergo & humeris non nisi flagella conspiciuntur. Dimetiāmini omnes dimensiones eius, & immensos toto extensos corpore cruciatus aspicietis. In longitudine perfert à capite ad calcem; nam à *planta pedis usque ad verticem non est sauitas* *Isai. 1. in eo.* Videamus & latitudinem, de qua dicitur: *Diminuerunt omnia effamea.* Cruciatu eum peruaserunt, concusserunt, & usque ad minima etiam ossicula demoliti sunt. Quid de profunditate dicemus, de qua dictum est: *Lancea latus eius aperuit: intima* *Ioan. 19.* namque pectoris rimata est, & penetralia cordis atque intimas latebras militis pene-

Vuu trauit

Non fuit dolor simili dolori Christi. *Thron. 1.*

3. Par q. 46. art. 5.

Historia
Passionis
Christi in
3. membra
diuiditur.

Digressio
de horto.
Gen. 3.

Hortus for-
licitatem
designat.

Dan. 15.

trauit hasta. Denique si D. Thomæ Aquinatis credimus, omnes omnium hominum passiones in genere & simul, non autem in specie aut sigillatim pertulit. Hic ô philosophi, in Christo Iesu nimirum, omnes cruciatibus, supplicia & tormenta martyrum quæ olim pertulerunt, vel vilo aliquando tempore deinde toleraturi sunt, sensibilibiter, & non solum eminenter, comprehensa conspiciunt. Quod vt distinctius perspiciat maiorcmque ipse vobis ingemiscendi, & lachrymandi materiam suppeditem; lugubrem hanc tragediam tribus distinctam actibus, cruentis reuera, tragicis & amaris, oculis vestris, velut in scena; subiiciam. primus actus representabit vobis ea quæ in horto & monte Oliueti contigerunt; secundus quæ in ipsa Hierosolymorum ciuitate peracta sunt; vltimus vero ea quæ in monte Caluarie euenerunt. Epilogus vero tristem illam catastrophem passionis & mortis Christi cû tristi & fatali illo Epitaphio, sed orbi admodum fausto & lato, nempe consummatum est, exhibebit.

II. Principio igitur, omnes huius tragediæ scriptores vnanimi consensu tradunt, Saluatorem mundi Christum testamento iam condito sanctissimo Eucharistiæ Sacramento instituto cœna legali peracta torrentem Cedron transisse, & recta Gethsemani, qui vicus erat haud procul à monte Oliueti, in quo hortus erat, contendisse & eundem cum omnibus Apostolis intrasse. O horte fatalis, tu nobis in memoriam reuocas veterem illum hortum, paradysum inquam terrestrem, in quo omnes omnino homines salute sua noxialis morsu pomi exciderunt. Designas quoque nobis felicitatem, & fortunæ auram benigniorem in qua homines vt plurimum pereunt, seque salutemque periculo exponunt. Adam namque in horro illo voluptatis se & posteritatem perdidit; Susanna in viridario suo pudorem propemodum amisit; & hodie Iesus Redemptor noster in horto quoque ab hostibus proditus fuit. O hortum inamœnum, fatalem, periculis & varijs expositum casibus! Sathan serpentis induens habitum hortum olim intrauit, vt totum orbem, & omnes penitus

mortales euerteret, occideret, & perderet, & ecce Antagonista eius Christus Iesus hodie quoque hortum, mundum restauraturus, redempturus, & in pristinum vigorem restitutus ingreditur, vt vade mors oriebatur, inde vita resurgeret.

Hortum intrans tres tantum Apostolos assumit, octo reliquis ad horti introitam relictis, atque ita paulo vltius in horto progressus est, vt tanto maiori commoditate orationi incumberet: *Assumpto Petro & duobus filiis Zebedæi.* Respicite quæso animæ solitudinis amantes, passerem illum solitarium de quo varicatus est vates regius; diceens, *Vagabam, & factus sum sicut passer solitarius in tecto*: videte præclaram illam auem quæ non nisi deserta querat, non nisi siluas dulci voce susurret, videte autem illam querulam, suspirantem, gemiscentem ac iucundissimam de precibus suis harmoniam concinnantem. suspiria instar bassi sunt; clamores superioris; lachrymæ, tenoris; & orationes, contra tenoris vice funguntur; feruens erga redemptionem amor totam hanc musicam dirigit & moderatur. O iucundissimam harmoniam! O symphoniam Cygneo cantu dulciorem! Sed non video Cur Dominus hic nisi tres discipulos, Petrum, Ioannem, & Iacobum, cur non & ceteros? Hic quidem aliqua prærogatiua esse videtur, mysterio tamen non vacat. Promiserant quippe illi maiorem cæteris animositatem, ac ita magnanimum quid ante alios præ se ferebant. Ostenderant sese verbis Cæsares, Hercules, ac præsertim Petrus qui dixerat confidens & audax, *Etsi mihi oportuerit me mori rectum non se negabo.* O animos Rodomontæos! Zebediadæ vero interrogati olim num tristem & amarum passionis cicutam in crucis calice haurire possent: *Possitis bibere calicem, quem ego bibiturus sum?* responderunt quasi noui quidam Thesæi aut Alexandri; *Possimus.* O præsumptionem singularem, ô præsentiam inauditam! Dux igitur, de animo & generositate illorum periculum facturus, eos hodie in aciem producit, armis & gladijs obijcit, vt quos verbis prius ostenderant animos, eos iam re ipsa cum necesse foret, declarent: quid vero possint & quæ

Psal. 101.

Cur Dominus hic nisi tres discipulos

Matth. 26.

& quæ eorum virtus sit, breui videre dabitur.

gloria se
in infan-
tiam cadi-
tus, atque
id est mû-
di instabili-
tas.

Deinde quoniam tres hi gloriæ Transfigurationis interfuerant, necesse quoque erat & par, vt passionis infamiam cruciatibusque interessent. Atque illa tua agendi ratio est ô muade; è transfiguratione scilicet ad passionem transire, è dilectis ad dolores è voluptatibus ad lachrymas, è fastidio prosperitatis ad inimum aduersitatis fundum delabi. O Petre, quæ rerum vices, quæ subita fortunæ mutatio, dixisti olim in vertice montis Thabor gaudio & læticia extra te ipsum raptus, *Bonum est nos hic esse*: sed mutabis quamprimum vocem & tonum, ita vt pauore consternatus clamaturus sit; *Malum est nos hic esse*, periculum, nec securum; Cum ipsemet Dominus hictremat, concutiat, & timore percellatur exclamans; *Tristis est anima mea usque ad mortem*. Quasi diceret, Si vnquam, ô Apostoli, magistrum vestrum dolore confectum vidistis; iam venit profecto tempus, quod eum turbatum & ærumnis pressum videre datur: numquam enim anima mea ita fauciat fuit intrinsecus, numquam tam vehemens me incesit pauor & consternatio, vt modo: tristitia namque & formido animam inuaserunt, & ad mortem vsque eam discruciant & diuexant. Præuiderat imminentem hanc tempestatem & grauem tristitiæ nimbum regius ille vates Dauid; *Cor meum*, inquit, *conturbatum est in me; & formido mortis cecidit super me*: & alij: *Repleta est malis anima mea, & Sita mea inferno appropinquauit*. Sed vndenam grauis ille terror tibi irruit Domine? quis æstum illum concitauit? vnde hæ angustia, tristitia, & subitus ille pauor? In aperto causa est, & quidem multiplex: hinc namque detestanda illa Judæ proitio, illinc turpis Apostolorum fuga, Judæorum item reprobatio, excidium & deuastatio Ierosolymitana: tum vero potissimum ac maxime, mortis impendentis formido & metus. Atque hæ fuere cataraçæ, scaturigines & fontes, e quibus vehemens ille tristitiæ torrens emanat ac deriuatur.

Mors Christi
terroris
causæ.

Quem igitur feralis illa mors non concutet? quis non pallescit, tremet & pauebit, quis non emoretur, dum mortis ipsius me-

minerit; cum & Gigantes cõsterneret, & Hercules ipsos eiusdem memoria percellat, ipsique quin etiam Christo metum & anxietatem incusserit? Hinc præclare mihi dixisse videtur Aristoteles, de morte scribens: *Omnium terribilissimum terribilissimum est mors*. Et bene quidem: nihil enim morte aut horribilius aut metuendum magis. Magnus ille Persarum Rex & Monarcha Xerxes, cum duodecies cetera hominum millia, vel amplius, Xerxis, sub signis haberet, qui Græciam vastarent, & diriperent, eosque in aciem constitutos magno opere videre desideraret, mortis cuiusdam verticem cõscendit, vt tanto eos melius ante oculos haberet. Cum itaque omnes in aciem constitutos cerneret, vberim illachrymaii cõcepit, ac tacitus secum omnium suorum casus deplorare. Quæ fletus causa, ô Rex? quid hæ tuæ lachrymæ designant, qui tanta prius animositatis signa ostendisti? Quis ad aures rumor delatus est, ita vt ingemiscas? Ingemisco, ô duces mei, quod vos & omnes commilitones vestros, quos hic cœnitis, tandem aliquando morituros sciam, & quod ex tot hominum millibus, tot fortissimis & validissimis viris, qui hinc Hellepontii litora prætexunt, & illinc omnem circumquaque regionem ferro flammaque vastant; post centum annos nullus omnino superstes futurus sit. Quid? tantæ tuæ potentia & vis est, ô mors, vt vel sola tui memoria & vmbra inuictum illum Regis animum potuerit concutere, terrore percellere, & ad lachrymas concitare?

Dicitur Hilarion, vnus de veteribus Anachoretis, morti vicinus, animam, cum egredi timeret, & rigorem iudicij pertimeret, mille anxietatibus, & pressuris confictata, his eam verbis compellasse. Quid times anima mea, septuaginta annis in vasta hac solitudine Deo seruisti: pœnitentiâ pro delictis egisti: à tanto iam tempore ad libertatem aspirasti, & vincula captiuitatis effugere conata es, & ecce, cum carceris repagula iam reserata sint, egredi pehorrescis, & quodammodo detrectas. Quid igitur times, quid formidas? egredere. Ertu, ô anima mea, peccatrix, mori non times, mortem non perhorrescis? Vide porro, vt anima

Arist. 3. Ethic. c. 6.

Factum Xerxis.

S. Hilarion Anachoreta timorâ extremæ vitæ conficturus.

Regum, animæ Hilarionum, anima etiam Jesu Christi, eandem formident; & tu crudelis & pernicax nequaquam moueberis aut pauebis?

Dan. 5.

Sed redeamus ad propositum, Christus Dei filius sola mortis memoria concutitur. Quemadmodum olim Balthasar Babylonis Rex, visa manu scribentis in parete, quæ mortem ei imminere, & impendere denuntiabat; adeo perterritus fuit, vt toto corpore cõtemiscens & exalbescens iamiam sibi moriturus videretur. Ita etiam Jesus Christus, summus ille vniuersi Monarcha, manum illam diuinæ iustitiæ, decretum mortis aduersum se in charta crucis exarâtem videns, tanto pauore & tremore consternatus fuit adeoq; territus & percussus, vt formidinem celare non valeret, & dicere coactus fuerit: *Tristis est anima mea & sive ad mortem; penitus exhaustus sum, viresque me deficiunt.* Pater.

Dux alia causa mæroris Christi adferuntur.

3 par. 9. 46. sicut. 6.

Isai. 53.

Thers. 2.

Deinde tristitiæ huius aqua à duob. aliis etiam fontibus permanabant; primo, quod vita hæc, quæ in Jesu Christo ratione quadam supereminenti, propter unionem illam hypostaticam, erat, spoliandus esset; ita vt illius amissio, vel ad horam tantum, magis deploranda esset quam in vlla alia creatura ad mille annos. Docuit hoc me Doctor ille Angelicus Thomas; atque hæc vna est e causis tristitiæ Domini nostri Jesu Christi. Alteram docuit Esaias, quæ inde originem sumit, quod Christus pro peccatis nostris satisfacturus, dolorem etiam pro omnibus totius mundi peccatis concipere debebat; vnde ait, *Vere dolores nostros ipse tulit.* Porro dolor hic, qui e contritione nascitur, vehemens omnino & infinitus in eo fuit, ac longe maior quam in vlla alia creatura vquam fuit aut erit: tum quod ipsam peccatorum grauitatem perfecte cognitam haberet, quod sapientiæ eius ascribendum est: tum vero, quod Deum, in quem offensa commissa erat, infinito & incomprehensibili amore prosequeretur, atque duo hæc ipsos contritionis dolores adaugere consueuerunt. Quam magna igitur in eo hæc tristitia fuit, de qua Propheta olim dixit? *Magna est velut mare contritio tua.* Magna pro-

fecto fuisse existimandum est, cum Christum eadem propemodum vita priuauerit; ad terram saltem deiecit.

Procidit in faciem suam. Videte hic obsecro contritum & afflictum Publicanum peccatoris pugnis tundentem, & oculos cælum versus erigere vix præsumentem; sed vultu deiecto in terram prostratum, & eandem lachrymis irrigantem, singulibus & lamentis intermixtis ad Patrem preces fundentem, *Transseat à me calix iste.* O Pater misericordiæ & Deus totius consolationis, qui Danielem de lacudæon clamantem exaudivisti, qui Jonæ de ventre ceti te inuocanti faciles aures præbivisti, qui que tres Hebræos pueros in fornace Babylonica constitutos respexisti, & ab interitu & flammis vindicasti: Exaudi, obsecro, clamantem ad te Vnigenitum tuum, respice dolores eius quibus affligitur, respice inuocantem, tibi supplicantem, doloribus oppressum, mortore confectum, & hic coram te in terram prostratum. Habeo quidem Pater, partem quandam inferiorem, sensualitatem nempe & inclinationem naturalem, quæ mortem naturaliter reformidat, quæ crucem, passionem & necem nimium quantum perhorrescit; illa, illa est, quæ tibi hic supplicat & inclamat, *Transseat calix iste.* Verum habeo & facultatem quandam superiorem, rationem scilicet, quæ ei dominatur quamq; tu dirigis & moderaris, quæ iam inde à primo ortus mei die tuæ voluntati potestatiq; semper commisi: adeo, vt nihil velle possim, nisi quod ipse vis, meaq; voluntas tuæ hæc fuerit conformis, & semper futura sit. Quapropter si decreueris, si constiterit, & in Concilio tuo stabilitum sit, crudelem illam mortis sententiam in vnicum tuum filium ferre; fiat, non detrecto, non repugno, paratissimum me reperies, & voluntati tuæ obsequantissimum. Ecce manus offero clavis configendas, caput spinis coronandum, latus lancea perforandum, ac totum denique corpus in crucem sustollendum.

Quid agis igitur anima mea? aut quomodo te geris? quid ais, interea dū Redemptor tuum, Creatorem tuum, Deum denique tuum, in terram prostratum intueris? an non

re ad

te ad vsque terræ centrum humiliabis : an non hinc disces ad Deum in tentationibus confugere ; aut voluntates tuas in eius beneplacitum resignare ? Quamobrem cito te anima mea, adiuro, vt hodie mundo egrediaris, & hortum illum doloris ingrediaris, in eoque non nihil expatiaris : videbis namque hic insignem illam arborem vitæ, fructibus angustiarum, doloris, afflictionum grauidam. Accede, & vide hic rubum illum ardentem : non videbis hic amplius illam cedium, non altam illam cyparissum diuinitatis, nõ est hic nisi rubus humanitatis nostræ, caritate in horto oliuarum exæstiuans ; sed soluenda prius tibi calcamenta, deserenda peccata, locus enim ille, sacer est, & virtutibus refertissimus. Contempleris hic quoque ingentem humilitatem, ardentem charitatem, & obedientiam incredibilem : videbis hic etiam pusillum pugilem Dauid ad certamen iam iam imminens sese præparantem.

III. Vix finierat Dominus orationem, quin statim loco surgat : & ad discipulos progrediatur : quos vbi dormientes reperit, ad Petrum conuersus ait, *Simon dormis, non potuisti vna hora vigilare mecum.* Tunc Petre, quem ego Apostolorum meorum principem constituere decreueram, quem in Ecclesiæ verticem & caput elegi, modo dormis ? tene dormire, qui ita te prius iactaueras, tantamque de te ipso præsumebas ? Ecce inimici ad nos properant, synagoga nos quærit. Dormis Jona & ecce tempestas per mare sæuit. Anne oblitus es parabola Petre, quam me olim dicere memini, cum dormirent homines, venisse inimicum, & bono semini superfeminasse zizania ? anne oblitus es me in nauicula dormitante, & tempestate excitata, te inclamasse, *Domine salua nos, perimus.*

Quoties ò anima tibi in turpi vitiorum lecto stertenti inclamat cælum, & internis hisce verbis inspirat Deus ? *Anima dormis ?* Omnis ecce infernalis potestas, & aueræ colluies in salutem tuam conspirauit, quærit te, prosequitur te, crucemque tibi & supplicia præparat, & tu veramque sectam in aurem dormis ? Tradunt historiæ gætilium fortissimum illum Carthaginensem Ducem

Annibalem, quamdiu Scipionem armata manu sibi instare sentiebat, nunquam se ad dormiendum compoluisse, aut armis sese exuisse : sed semper hostem metuendo, lorica indutum somnum cepisse. Quomodo tu igitur anima dormire præsumis, nudata penitus & armis gratiæ exuta, cum tot vndiq; inimicis cingaris, qui semper excubant, quomodocumque te dormitantem & incautam opprimant ?

Vigilate ergo & orate, ne intretis in tentationem, & vos imprimis ò peccatores, quos meminisse velim, quantorum malorum causa somnus mundo extiterit. Noe namque dormiens nudatus est, & a proprio filio derisus. Loth dormiens, nefarium incestum cum filiabus commisit, Aegyptiis quoque in tentoriis præ vino & crapula stertentibus, omnes eorum primogeniti nocte vna fuere interfecti Samson in sinu Dalilæ dormiens, a Philistæis captus est, vitamque perdidit. Saul quinetiam dormiens discrimen subiit & armorum & vitæ perdendæ, nisi Dauid ei peperisset. Isboeth quoque dormioais illius filius, prææstu dormitans medio die, in lectulo a duobus sicariis est interfectus. Tobias dormiens visum perdidit, & Holofernes caput, Jonas in mare deiectus est. O infelicem igitur somnum, ac multorum malorum seminarium ! *Vigilate ergo & orate.*

Ad vos hoc pertinet ò Episcopi, vobis potissimum hocce documentum traditum est, Ecclesiæ Præsules, Episcopo dormis ; pastores dormitis secuti & quieti : Videte, vt hinc hæretici, schismatici, illinc Judæi, Turcæ, diaboli denique ipsi se moueant, & gregi vestro insidentur ; & vos dormitis ? Vigilate Episcopi, & oculis semper apertis excubate. Vidit olim Jeremias virgam excubantem, & nunquam vel minimum dormitantem : Leo animalium fortissimus & princeps oculis semper apertis dormit : vidit etiam Ezechiel animalia, quæ ante & retro plena erant oculis. Quibus omnibus vestram vigilantiam denotari putem Episcopi. Vos namque estis pulchræ illæ virgæ, quibus Deus populum suum dirigit & flectit : vos estis inter Christianos, quod leo inter animalia ; vos quoque signarunt oculata

Vuu 3 illa.

Gen. 9.

Gen. 19.

Judith. 16.

1. Reg. 6.

2. Reg. 4.

Tob. 1.

Judith. 3.

Jon. 1.

Episcopi

super gre-

ges suos

excubent.

Jerem. 1.

Ezech. 1.

Luc. 2.
Gen. 31.

illa animalia, quæ Propheta vidit. Semper igitur vobis excubandum est, semper oculi aperti sint, atq; omnis illis procul somnus excutiendus, sed imitemini potius vigiles illos pastores de quibus scriptum est: *Erant pastores custodientes vigilias noctis super gregem suum.* Excubabant illi super gregem suum, vos super vestrum excubate. Hoc est, quod magnus ille ovium pastor Iacob socero, quasi rem bene gestam commemorabat, adeo ne se semper vigilem & diligentem extitisse, vt nunquam somno vel minimum indulserit, sed fugerit ille semper ab oculis eius.

Phil. in A-
pophib. reg.

Philippus Macedonum Rex, cum in comitiis quibusdam, ad quæ Græci multi conuenerant; dormitaret, ipsique hoc in deteriori partem interpretarentur, dormientique exprobrarent; *Nohse*, inquit Parmenio, vnus è Philippi ductibus, *mirari dormiente nunc Philippo; vobis enim dormientibus illa vigilabat.* Idem pene de Octauio Augusto refert Suetonius. Hic enim cum negotiorum ingruentium multitudine in somnes sæpe noctes traheret, intelligeretq; inter ceteram suppellestem, lectum cuiusdam æpoptis, qui in gurgustis & popinis omnes suas facultates deuorasset, & ingens adhæc æs alienum contraxisset, venalem esse, eundem sibi coëmi iussit, in usumq; suum referuari; dicens: Si ganeo ille & nepos in eo secure dormire potuit, tanto tamen ære alieno grauatus, forsitan & Cæsar, tot negotiis obrutus & implicatus torque sollicitudinibus impeditus, in eo dormiens quietem inueniet. Non potuit ecce potens ille Monarcha, qui totum Orbem nutu suo moderabatur, quiete somnum capere, plurimis curis & anxietatibus grauatus.

Christus ter
orat prius-
quã exau-
diatur.

Videte porro nouum hic Octauium, nouum Philippum, nouum Annibalem, Jesum inquam CHRISTUM, qui cum totius orbis peccata humeris sustineret, hodie in horto Oliuarum excubat. Videte illum toties ad Apostolos progredientem & noctem precibus extrahentem tertioque eundem sermonem orantem. O rem inauditam! Ipse Dei filius tertio idipsum à Patre obsecrat, & non exauditur; non igitur mirum

videri tibi debeat anima, si interdum ad preces tuas videatur Deus obsurdescere, teque ad primam orationem non exaudiat. Disce quoq; hinc in oratione perseverantiam adhibere, & peruiticiam, quæ nusquam nisi in oratione adhibenda est. Tertio namq; Chanaanæ repulsiã passus; quarta vice voti compos efficitur. orauit quoque totus terrarum orbis quinque annorum millibus, vt tandem aliquando opratus Messias descenderet, & ecce post tam diuturnam repulsiã importunitate precatium victus tandem cælo delapsus est.

Matth. 11.

Hinc præclare mihi dixisse videtur, qui ait:

Gutta cauat lapidem non sibi, sed sæpe cadendo.

& alius quidam parodice:

Vota Deos flectunt non vi, sed sæpe precando.

Quamobrem no. ite o hæretici nos exhibilare, n modo ter Orationem dominicam, ad honorem SS trinitatis, modo quinquies salutationem Angelicam, ad honorem & memoriam sacrorum quinque vulnèrum Christi recitemus. Neque enim est, vt ideo vobis ludibrio simus, quod certum precum numerum recitemus: videte namque vt hic Jesus Christus nobis hoc faciendi viam præeat, tertio oret, & tertio eadem à Deo postulet, ac tandem post tertiam orationem a Deo exaudiatur. In quam rem videte iam accedentem Angelum, legatum cælitus missum, qui eum consolaturus aduenit.

Apparuit ei Angelus de cælo confortans eum.

Præclaram huiusce rei figuram habemus in Genesi. Cum enim vidisset Jacob, fratrem suum Esau instructo exercitu aduersum se properantem, vt vitam eriperet dolore angustiaque animi oppressus, diuinæ sese voluntati commisit; & ecce quamprimum Angelus de cælo ad eum missus fuit, qui eum confortaret dicens: *Si contra Deum fortis fuisti, quanto magis contra homines proualebis.* Ita namque semper fieri videmus, vt post tribulationum procellas, malacia & serenitas consolationum redeat; & sane post tentationes deserti, missos ad Dominum legimus Angelos, vti & hic modo post ingentem illã cordis tristitiam. Cum misera Agar per-

IV.

Angelus
su Christo
apparet
eum con-
solatur.
Gen. 31.

Matth. 4.

per

per agros & deserta vagabunda & sribunda erraret; ecce apparuit ei subito Angelus, qui fontes ei & aquam indicauit. Gedeone irato & grauius ferente Madianitas victorijs turbidos populum Israel premere; Angelus statim de celo descendit, qui eum consolatus est, mxtorem abstulit & omnem tristitiæ nubem depulit. O sanctæ & salutare tribulationes quæ semper Angelos meremini habere consolatores! Sed audiamus quid Angelus hic dicturus sit, aut quonam modo Dominum consolaturus. His porro eum verbis allocutus est.

O summe cælorum princeps & totius mundi Rex, ô summe vniuersi Monarcha, venit iam ecce tempus, quo perditum genus humanum redimendum est; venit modo hora qua misera mortalitas captiuitate liberanda est. Crastina itaque die ô pusille David, ingens ille Philistæus, humanitatis tuæ funda & vulnere lapidibus prosterendus est. Omnes iam te mortales operiuntur, omnes quotquot in limbo captiui detinentur in te vnum oculos coniecerunt, in te vno spes suas fixere, te vnum respiciunt; quin & nos iam à quinque annorum millibus te expectauimus, te velut auctorem gloriæ exoptauimus, ac ruinarum nostrarum restauratorem, vt de te Prophetæ prædixerunt: *Iudicabit in nationibus, implebit vniuersas.* Crastina igitur die, ô Princeps æternæ, omnes veteres figuræ adimplenda sunt; & omnia Prophetarum oracula ipsa veritate comprobanda: *vt nullificeris in sermonibus tuis.* Quas tibi Domine hic in mentem reuocabo.

Postquam Cain inuidia commotus fratrem Abel interfecisset, in delicti punitionem per omnes orbis angulos velut erro vagatus est, paterna domo profugus. Crastina die id completum videbis Domine, quando scilicet Iudæi fratres tui secundum carnem innocuum te, & nullius criminis reum, sed solis inuidiæ stimulis agitati, morte afficient; sed in delicti castigationem patricidæ illi domo patris tui profugi erant, perq; omnia mundi climata vagabundi & palantes errant, nullam certam sedem habentes. Con-

struxit Noe secundum præscriptum Dominum ingentem arcam vt in ea totum mundum ab vndis diluuij seruariet immunem. Crastina die ostendes te esse verum illum Noe, qui constructa humanitatis arca, omnes omnino mortales diluuiio damnationis perpetuæ eripies. Isaac carissimus Abraham filius, ac patri obsequentissimus, lignum suis tulit humeris, quo in monte Deo immolandum erat. Crastina vero die apparebit, te verum Isaac esse, cælestis illius Abraham filium, qui vt Patri tuo obsecundes, grauem illam crucis struem humeris feres, in qua in monte Caluarie immolaberis. Permisit Deus, vt Ioseph Patriarcha, qui fratrum inuidia Ismaelitis in seruum venundatus erat, ne fratrum Princeps, vt prædixerat, foret, post graues & diurnas calamitates carceris, vitæque molestias, tandem eorum caput factus sit, & Ægypti seruator fuerit nuncupatus. Crastina vero die palam facies, te verum illum Ioseph esse, venditum à fratribus tuis, Iudæis nempe, verentibus ne aliquando Princeps eorum fieres, qui post dira & grauia supplicia è sepulchri custodia egredieris, & ab ijs velut Iudex, & totius orbis Monarcha tandem agnosceris. Vidimus olim æneum in deserto serpentem erectum, in quem si qui venenatis viperarum morsibus læsi oculos conijcerent, confestim sanabantur. Crastina die, ô verbum Patris, te instar serpentis videbimus in deserto Caluarie eleuatū, vbi peccatores te iuuentes à scelerum suorum puncturis & morsibus confestim liberabuntur. Itaque hæc omnia Domine complenda sunt.

Reuoca quoque in memoriam hircum illum emissarium, qui in desertum peccatus totius populi grauatus pellebatur. Eheni agne sine macula, crastina die agni natura exuta hirci indues, & ierosolymis in desertum Caluarie totius orbis iniquitatibus onustus, exigeris. Immolabat lex quoque rufam vitulam extra castra, cuius cineribus reliqui conspersi sanctificabantur. Crastina vero die illud mysterium ad oculū etiam cōpleri videbimus; quando nimirū humanitatis tuæ vitula, charitate rubens, extra-

MUIOS

m. 11.

47.

Oratio Angelus ad Christum.

17.

109.

50.

Figura passionis Christi.

4.

4.

Gen. 22.

Gen. 39. 41.

Num. 21.

Leuis. 6.

muros Ierofolymitanos immolabitur, cuius sacrificij cineres, tua nempe merita, omnium mortalium delicta expiabunt & delebunt.

Quare age Domine, fac obsecro, vt Prophetæ tui veritatem dixisse deprehendantur, nec reformides mori passionis instantis metu, noli percelli, magna & grauiâ, fateor, eruat supplicia, & cruciatus infiniti; at gloria futura est magna, & merita tua valoris infiniti. Sume itaque animam ô Princeps, noli pauere aut consternari; consolare, consolare, verbum Patris, dispone te ad tolerandum; ac tecum ipse perpende, omnes omnino homines, qui sunt, quique futuri sunt, tibi ob hoc singulare beneficium in perpetuum deuictos fore: igitur apprehende arma & scutum, & exurge in adiutorium mundo.

1. Et
20. Ius
-A

Sed quænam illæ rerum vices, ô Angele? quis ita rerum inuertit ordinem, tene consolari eum; qui tibi in caelis gaudio & consolationi est? qui tua gloria, tua beatitudo est? Quam bene præuidit id Psalmographus, cum diceret, *Misisti eum paulominus ab Angelis?* Quid igitur nos hic facere par est mortales? Ecce Angeli Christum consolantur, & nos quorum causa patitur, eundem non consolabimur? Quare ne nos hac in re Angeli superasse videantur, eamus, ad hortum properemus, ac nostram qualiscunque demum ea futura sit, consolationem; totius mundi nomine, exhibeamus, dicentes:

Consolatio
quam ho-
mines Chri-
sto afferre
conantur.

Iam tempus est, ô exoptatissime & desideratissime Messia, iam dies illuxit qua nostri miserearis necesse est, qua declares oportet & omnibus manifestum reddas quanta semper mundum dilectione, quo amore, quo denique affectu fueris persecutus. Iam finiri debet diuturna illa peccati originalis eclipsis, iam dies adest, qua tartara expugnanda sunt, diabolus vincendus, & paradisi repagula referenda. Iam plusquam quinque annorum millia elapsa sunt ex quo miseri illi captiui, in terræ visceribus detenti, hoc tempus exoptarunt, qui per te solum & à te se norunt liberandos. Hæc est illa dies, quæ omnem illis benedictionem, solatium, gaudium & lætitiâ allatura est, hæc illa est dies Domine, qua vincula captiuitatis eorum dirum-

penda sunt, ergastula effringenda, qua in libertatem restituendi, & gloriæ tuæ participes efficiendi.

Hæc est illa dies Domine, qua lytrum redemptionis nostræ soluendum est, peccata nostra abolenda sunt, qua pro ipsidem Patri æterno satisfaciendum, delicta expianda, & qua denique maiestati Patris tui reconciliandi sumus. Quoniam hodie salus nostra & vita à te dependet; festina igitur, propterea, sume animum, tibi ipsi sis solatio, ac confestim ad sacram illam crucem aduola. Passio quidem hæc, ô hominum redemptor, crudelis admodum & atrox futura est, sed ingens etiam tibi inde gloria prouentura est, semper enim de te omnes loquentur, semper honos, nomenque tuum, laudesque manebunt, ac de vno Iesu Christo omnis loquetur posteritas.

Finierat iam orationem suam Angelus, cum Dominus, viso Patrem iam penitus in Filium decreuisse hæc fieri, maiori feruore & prolixis precibus institit, adeoque imminenti passionis horrore fuit perculsus, vt sanguineo sudore totum eius corpus perfunderetur, & in sanguine quodammodo nati-taret. *Cum positis in agonia, prolixius oraret, factus est sudor eius sicut gutta sanguinis.* Quis vnquam simile quid audiuit, quis huiusmodi sudorem, aut adeo terribilem legit, vidit, aut intellexit. Oportuit te, natura extremos & singulares quosdam dolores experfam fuisse, cum tam inauditam crism, & tam prodigiosos sudores demonstraris: equæ nam hæc sunt symptomata, ô medici? quodnam illud prognosticon? Quid agis iam, Magdalena, vbinam modo es, vbi sunt crines tui, vbi vnguenta, vbi lachrymæ illæ tuæ? His nimirum sacri illi pedes diuinus ille vultus, pretiosum illud Christi corpus abstergendum est, quod totum perfusum est sanguine, & cuius venæ cruorem exsudant, aliud hic non video nisi rubedinem & vnde quæso diluuium illud dimanauit.

Sudavit
sanguinem
& aquam
Domini.

Ezechias Rex, cum Propheta mortem ei imminenti denuntiaisset dicens: *Dispone domus tua quia morieris*, ad parietem se conuertens lachrymatus est, & singultibus aera lacellâ.

V.
4. Reg. 19.
1. Isai. 38.

laccessiuit. Videbat enim, quod grauissimum ei dolorem causabatur, se in aegritudine ab omnibus medicis derelictum: suos lachrymantes, & de salute ac recuperanda valetudine desperantes. Videbat hinc subditos plorantes, qui se tam pio & benigno Principe orbari, dolebat domesticos desperantes, & ab omnibus se desertum. Illinc vero mortem imminuentem, affluentem, sepulchrum cui inferendus erat, vermes escæ inhiantes, vnde non mediocri doloris occasio nascebatur. Quid igitur mirum, si Ezechias nosceret, Iesus Christus mortem instantem concipias, & crucis supplicium, latronum confortium, Iudæos blasphemantes, Angelos fugientes, homines torquentes, Apostolos fuga delapsos, Patrem etiam erga filium exacerbatum sibi proponens, vt inuitata quadam ratione commoueatur, & sanguinem sudet.

Reus quidam momento temporis audita mortis sententia canescit.

Legimus in veterum temporum annalibus, reum quendam audito mortis in se pronuntiato decreto, vna nocte repente incanuisse, adeo vt qui pridie iuuenis & adolescens fuerat, post die senex & canis visus fuerit: ita eum mortis apprehensio temporis momento immutauerat. Quis igitur mirabitur, Christum reum, & nullius tamen criminis reum, triste sibi passionis spectaculum representantem, & ante oculos sibi proponentem, mortisque sententiam sibi recitati audientem, tam inustrata ratione sudare: sed mirandum potius est, cur tam graui quassatus dolore non expirauerit?

Peccati grauitas.

Si tantum in Salvatore nostro potuit, ipsa dolorum apprehensio, ô homo, vt eum sanguineum sudare sudorem coegerit! quomodo te percelli par est, cum infernalibus tibi supplicia proponis, & æternos illos cruciatus mente voluis? sed si mihi credere vultis, ipsa peccati grauitas est, Auditores, quæ tam insolitum & Saluatoris corpore sudorem elicit. O res inauditas! ô paradoxa! Atlas ille, qui suis vniuersam mundi machinam sustentat humeris; hodie ecce sub peccatorum pondere & mole vitiorum defatigatus fatiscit. O infelix & ter exeerandum peccatum, quanta tua est grauitas, quam enorme pondus, cum

Tom. 1. Bessæ Qua. 17. pag.

omnia sub te fatiscant, deficiant, & grauitate tua collabascant. Vix enim Angeli huius humeris impositum fuisti, quin statim omnia sub ipso defecerint, omnia ingemuerint, nec ipsa quatuor elementa nec vterque polus impedire potuerint, quo minus ad vsque centrum abyssi pondere tuo deuolutus sit. Proh! quanta tua est grauitas, quanta moles & pondus! video namque terram sub pedibus Abironis dehiscentem: video Ionam propter peccata ad ima maris deuolui: audio Dauidem ex imo, profundæ abyssi, in quam eum præcipitem deieceras clamantem: De profundis clamaui ad te Domine. Et, ponderosum in humeris ipse est Christi Iesu, vt vix te in humeros sustulerit, nos vt onere illius leuaret: quin statim cælum sub onere ingemuerit, & elementa eum sustinere, aut Angeli defendere minime potuerint; sed in terram delapsus sit ad profundum vsque præsepit, vsque ad crucem, mortem, sepulchrum, ad ipsos vsq; inferos, & iam adeo graue tuum est pondus, vt sub onere fatiscens, vndique sanguine ore perfundatur.

Num. 16. Ion. 1.

Psal. 129.

Quamobrem, Auditores, cum videatis omnipotentem illum Deum, validum illum Sampsonem sub peccati pondere curuari, sub eiusdem grauitate inflecti; quoniam modo fieri dicam, vt erectis vos ceruicibus videam incedentes, quorum animæ infinitis sceleribus oppleta sunt? cur non ingemiscitis? cur moesti huius grauitatem non perpenditis? cur pondus eius tam parui ducitis? quod adeo enorme & immensum est, vt animas hominum, ipsos etiam Angelos, Deum denique ipsum moti cogat. Considerate, obsecro, quam graue ob peccata vobis pondus impendeat, nam tanta vestra, vnico peccato mortali commisso grauitas est, vt pondere ipso grauiati viui ad inferos descenderetis, nisi diuina benignitas, & infinita illius bonitas vos capillis apprehensos retineret.

Meditatio de peccati grauitate.

Sed vt ad propositam materiam postliminio reuertar, cum graui ille & vehemens febris ardor non nihil deferbuisset, & ger, resumpto aliquantulum animo, surgit, discipulosque denuo inuisens vt solatiu

XXX

forti

forſitan aliquod afflicto afferrent, deſuo quoque dormientes inuenit, atque hoc iam tertio contigerat. O ſomnum otiuſum, atque intolerabilem, Dormitis iam, ait triftis, & ſomnolentiam eorum non nihil increpans, *Et ro, uiſeſcu?* Quid cogitatis, apparet ſane vos de anguſtia, & animi mei triftitia parum eſſe ſolicitos.

Chriſtus Apoſtoliſ valedicit.

Surſite eamtuſ, ecce qui me tradituruſ eſt, appropinquat; iam ſatis ſuperque dormituſ eſt. Iudaſ ecce in foſibus eſt, iam tempuſ eſt voſ de ſomno ſuſcitere. Quare agite, accedite, vt voſ iam poſtremum amplectar, amplectar inquam, ambabuſ vluſ interea dum libera ſunt brachia; a deſte vt voſ benedictionem meam impertiar, vt voſ valedicam nondum ſunibuſ coſtrictuſ. Adſis Petre, quem tanto honore, beneuolentia, & amore proſequir; gregem tibi meum committo, Eccleſiam tibi meam commendo; Petre paſce oueſ meoſ. Tu ſcilicet iam eris Noe ille, qui Eccleſia meae nauiculam in mundi huiuſ ſolliciter diriget & moderaberis: tu eris ille Ioseph, qui me Rege totam Egyptum reget & adminiſtrabit; tu iam eris ille Mardocheuſ, in locum ſuperbi & inſolentis Aman, Summi ſcilicet Sacerdotiſ ſynagogici, ſuſſectus. Tu vero Ioanneſ, quem toto corde diligo & complector, vbi eſ, o delicta mea, vale vale chariſſime, dilecte mi diſcipule, miſeram & deſolatam matrem meam tibi committo. Valete denique omneſ Apoſtoli mei, & magiſtri obſecro veſtri memoriam habetote, defendite Eccleſiam meam, matrem meam audite, ſiſis illi ſolatio, gaudio ſolati lenimini, voſ ipſoſ etiam conſolemini, me obſecro nolite de erere, aut in me ſcandalizati, at poſtiuſ in memoriam reuocare, quaſ totieſ a me, dum eſſem voſiſcum, audiuiſtiſ.

Gen. 7.

Gen. 41.

Eſth. 7.

VI.

Adhuc eoſ quante, ecce Iudaſ vnueſ de duodecim venit. Et cum eo turba multa, cum gladiiſ & ſuſtibuſ miſi a Principibuſ Sacerdotuſ, & ſententiaſ populi. Qui autem tradidit eum, dedit illiſ ſignuſ dicens. Quemcumque oſculatuſ fuero, ipſe eſt, tenete eum, captiuum abducite quanto cyuſ, ducite eum: aut & quod ſynagoga & conciliuſ iuſſit, pro voſibuſ quiſque impleſe ſatagar, & viti. Ipſe vero quaſ primipiluſ

& manipuloſuſ ductoſ, extra aciem progreſſuſ eſt, & accedens ad Ieſum oſculuſ eſt dedit dicens: *Aue Rabbi.* Chriſtuſ vero a tam ſacrilego & nefando oſculuſ ſumere non recuſans, nec perſidiam viri verbis caſtigans, blando ſermone & benigniſ eum verbis affatuſ eſt dicens, *Amice ad quid veniſti? Oſculo filiuſ hominuſ traduſ?* Quiſ te huc conduxit, Iuda, amice, Apoſtolo, & alumne, itane ſignuſ amicitiaſ & ſymboluſ amicitiaſ, in proditionem vertiſ?

O proditionem, omniuſ quaſ factaſ vna. Figura quaſ ſuere, maximam & deterrimam! Hiſ renouatam videmuſ, Auditoreſ, perſidiam Ioabi, principiſ militiæ regis Dauid, qui cum Amaliſ fratriſ obuiam factuſ, eundem oſculari videretur, vna manu apprehendens barbam, altera ſicam alio ingeſſit. O perſide Iuda, o creatura deteſtabiliſ? o proditor omniuſ proditoruſ caput & princepſ! Quo te præcipitem furor agit! quid cogitaſ: tu ne, inquam, qui priuſ de glorioſo illo Apoſtoloruſ eras conſortio, & in Eccleſiaſ Principem electuſ, & ad gloriã æternam deſtinatuſ, iam ſacrilegoſuſ & latronuſ ductoſ factuſ eſ? Inſolix, miſer, inſenſate Iuda quid cogitaſ? Terriſſimuſ hodie facinuſ commiſtiſ. quo nulluſ vnquam magiſ horrenduſ aut deteſtaduſ a quoquam patratuſ fuit. Videte, quid ſit eſ conſortio ſanctoruſ & ſocietate Dei ſe proſtere: videte, quid ſit monaſteriſ egredi: Lutheruſ, Muſteruſ, Buceruſ, Sergiuſ, Oecolampadiuſ, Pomeranuſ, Petruſ Martyr ex Monachiſ & ſemiangeluſ, qualeſ in monaſtica vita erant, monaſteriſ egreſſi, facti ſunt Antichriſti, & Iuda ac diaboliſ deteſtatoſ.

Figura quaſ proditionuſ daſ expi- mituſ.

Execuſſa- ti Monachi facti Antichriſti.

Amice ad quid veniſti: O bonitaſ incredibiliſ, o patientia� admirabiliſ, o clementiaſ inauditaſ! Dominuſ ac Redemptoſ videt ſacrileguſ, impoſtoreſ accedentem & non irſcituſ, non indignatuſ, non intentat minas, ſed dulciſſime, & benigniſſime, & humaniſſime traditorem allocutuſ eſt, dicens: *Amice ad quid veniſti?* quiſ te huc conduxit, quid quaſtiſ, quid indagat? Quaſ diceret: Hanc mea in te ſunt merita Iuda, vt hanc a te gratiaſ debeam in beneficioruſ compenſaſ.

fol. 43

Reg. 1

penalationem expectare? ane vnquam te offendi? aut quidquam in te commisi, propter quod in vitam meam cum impijs conspirares? Anne forsitan te offenderim Juda, quod genibus tuis aduolutus pedes abluerim, teiserim, exofculatus sim, quod corpus meum in cibum dederim, & sanguine te meo potauerim? quis scit an forsitan hinc aliquam offendiculi, aut indignationis ansam arripueris?

Heu Juda, cur me tam vilem existimasti, ut triginta tantum denarijs inimicis me meis vendideris? tantillo pretio; tantaque mei ignominia & infamia? Ecquod vnquam mancipium tam vili pretio venundatum est? Juda amice, quomodo te sic à latere meo diuelli passus es, ut in vitam meam conspirares, & inuidias mihi moliaris, quem tot aliquando miracula patrantem vidisti? Perpende tecum obsecro, accuratius, quid agas, rerum tuarum satage, circumspice, cui te periculo exponas. Metuendum est enim, ne infelix hæc nundinatio, horrendum hoc peccatum, sacrilega hæc traditio te perdat, in interitum pertrahat, ad desperandum compellat, & in æternam damnationem deturbet. Nunquam hoc de te cogitarem amice, nunquam tantum de te facinus concepissem: *Nam si inimicus meus maledixisset mihi sustinuissem utique; & si is qui oderat me super me magna locutus fuisset, abscondissem me forsitan ab eo; tu vero homo vnanimis, dux meus, & noster meus, etc.*

Hoc nempe erat quod dolores eius agebat, quod lachrymas oculis excuriebat. Et sane inter calamitates & graues ærumnas Iob, hæc vna præcipuis erat, quod se à notis & domesticis derelictum videret: *Noti mei quasi alieni recesserunt à me, & quem maxime diligebam, auersatus est me.* Nunquam quoque tristior nuntius Dauidi allatus, quam quando Achitophalem arcani consilij caput qui omnia eius negotia nouerat, quemque ad eam dignitatem eleuauerat aduersus se conspirasse intellexit, filioque consilium dedisse ut aduersus patrem insurgeret, eique duodecim hominum millia in bellum collegisse, denique inimicorum sese caput consti-
tuisse, totumque regni statum turbasse, & ad

arma concitasse. Refert Suetonius, Cæsarem, cum in senatu crudeliter erudiretur, inter strictos gladios & coniuratorum manus, agnouisse Brutum, quem olim paterno educauerat, honoribus cumulauerat, & ad amplissimas dignitates sublimarat, & dolentem in hæc verba prorupisse; *Et tu fili, vel ut Græce Κεῖ οὐ τίς υἱός, quasi diceret; Fierine potest Brute, te tam nequiter aduersum me conspirasse? amabam te ego ut alterum me, omnibus te patritijs & equitibus Romanis prætuli, te vnum præ cæteris diligebam, in vno spes meas fixeram; mediam imperij partem tibi dedissem, si modo postulasses; vitam fortunam, salutem, omnia denique mea tibi credidissem, & interea tot in te collatis beneficijs ingratus, hanc mihi gratiam rependis, ut necem mihi afferas, & in vitam meam coniuures, o proditionem inauditam! His dictis vitam simul & imperium perdidit. Hinc colligere potes, animam quam mœstruam, quem dolorem, quã animi amaritudinem senserit interius saluator tuus, Cæsar tuus, Deus tuus, cum videret inter coniuratorum turmas dilectissimũ suum Judam, quem tanta semper dilectione tanto honore fuerat prosecutus, & quem in Apostolum elegerat, coniuratorum caput & ducem factum esse?*

Exaggerat quoque non parum summam illam ingratitude Popilij Lenatis erga M. Tullium Ciceronem, Valerius Maximus. Defenderat namque olim eum Cicero, cum patricij fuerat accusatus, & ita defenderat, ut iudicium sententijs fuerit absolutus. Cui beneficio nequam ille scarius adeo ingratus extitit, ut cum à M. Antonio III. viro, qui piam quæreretur, qui Tullio Ciceroni ceruicem præfunderet, solus hic inuentus sit; qui tam impij facinus aggredirentaret, vitamque ei eriperet, qui eandem ei loquendo perorandoque peperisset. At maiorem longe in Juda ingratitude inuenitur, qui tot acceptis à Domino beneficijs, tot donis & gratis cumulatus, aduersus eum tamen conspirat, & in necem eius coniurat. O impietate, o pestilens parricida, quo nullus vnquam in mundo deterior extitit, aut maioribus dignus supplicijs! Sed

Sueton. in Cæsare.

Oratio Cæsaris morientis ad Brutum.

Valer. lib. 5.

c. 3.

Plutarchus in Cicerone.

cui eum rei potissimum cōparabo, Auditor: nulli profecto melius quam ipso mundo.

Mundum Tu namque ò munde, Judas es, quia & Judas ipso fallacior & pestilentior; rides enim nobiscum, cum opes confers; vendas nos, tradas, & condemnas; cum delitiis nos tuis oscularis, cum voluptatis vinum propinas, cum iocis nos tuis recreas. Quin & eos repræsentas ò Juda, qui indigne ad SS. Eucharistiæ Sacramentum accedunt: Christum enim quem in Sacra communione exosculantur, deinde crucifigunt, inuadunt; *Ite- rium crucifigentes*, ait Paulus, & ad Corinth. Judam re- *Reus est sanguinis Domini*: & ad Caluarie præsentantur. montem trahunt, id est, in conscientiam vitii oppletam, locum putidum, fætidum, & Caluarie monte terriorem. Designas etiam ò scelerate & duplex Juda, improbos & sceleratos illos Sacerdotes, qui Christum quotidie in templo saluant, & in Missa exosculantur, interea tamen eius gratias & beneficia diuendunt. Repræsentas etiam scelestos & iniquos illos Judices, qui in templis quidem imagines Sanctorum deuotate, & præmordere videntur, extra templa sanguinem vitamque innocentium vendunt. Per Judam quoque intelliguntur falsi illi Aulæ ministri, qui toties quidem verbis amicitiam profitentur, toties nobis supplices quodammodo manus exosculantur, obsequium deferunt, vt vbi à nobis recessere, omnium primi insidias struunt, & diuitias nostras inuido oculo inuentur. Denique paucis vt omnia concludam, non est mundus aliud, quam proditio, & technis Judæ repletus.

VII.

Cum perfidus ille & sceleratus traditor tam scite proditionis telam exorsus esset; & Dominus sciret quid sibi esset euenturum, vltius progressus est, atque à militibus & satellitibus petiit, *Quem queritis?* an me? *Iesum Nazarenum*, responderunt illi: quod dicto statim ait; *Ego sum*, quem queritis, quem crucis vultis affigere, quem mudo expellere satagitis; ipse ego sum. Videte iam Dauidem nostrum ad certamen properantem, videte hic Gedeonē animos hostis conficiendi, sumentem, videte Eliam nostrum sese erigentem, & ad montē, non dico Ore,

sed Caluarie, citato gressu tendentem. Præterit iam anxius ille sudor, vehemens illa mortis apprehensio iam cessauit, terror ille & pavor cum deseruit; itaque progreditur vltimus, in conspectum hostium sese sistit, iisque in faciem loquitur.

Videte hic, qui profanis historiis legendis vos oblectatis, Scæuolam illum Romanum, qui, vt patriam in libertatem asserrat, vitamque tyranno infernali (Porcenam appellare si vultis, per melicet) eripiat, non timebit, non solum manum, sed totum corpus, passionis flammis comburendum tradere. Videte hic fidelem illum Zopyrum, qui, vt rebellem hanc mundi Babylonem in Patris potestatem redigat, vulnabitur, sauciabitur, mutilabitur, ac mille corpore suo plagas recipiet. Videte hic Codrum, qui, vt non dico Græcia, sed toti quæquæ paret Orbi pacem reddet, habitum mutauit, ex Deo factus homo, vt pro patria tanto melius mortem oppeteret, & bella morte sua auferret.

Tantum L. Dentati fuisse fortitudinem & animositatem historici tradunt, vt licet lib. 3. c. 1. variis certaminibus intersuerit, & quadraginta quinque vulnerum cicatrices gesseret, nullum tamen auersum vulnus gereret, sed omnia aduersa & antrosum; tergo cicatricibus vacuo: vnde facile colligi poterat, nunquam eum è prælio se proripuisse, aut turpi & inhonesta fuga se utem quassisse, cum tamen centum viginti pugnas pugnasisset, quem propter egregiam fortitudinem, & inuictum corporis atque animi robur, Herculem Romanum nominarunt. At videte hic longe valentiorum ducem, qui longe maiora & honestiora vulnera excipiet, nulli ictui cessurus, aut nulli prælio magna cum infamia se subducturus: scilicet Christianorum Hercules: videte porro, quam animosus sit, & quam inuictum animi robur præ se ferat?

Quem queritis? Quis ita vos vrget ò viri? quis hostis Ierosolymis imminet, vt tam importuno tempore vrbe armati egrediamini? quem queritis? an innocentem queritis, vt eum morte afficiatis? an queritis eum, qui in omnium vestrum oculis tot miracula patra-

Insignes hi-
storia Eth-
nicorum ad
Christum
relata.

Cicero
quam
casum
facit.

Valer. Max.
lib. 3. c. 1.
Plin. lib. 7.

patruit? Anne eum quem ante quadri-
dum vt Regem salutatis, honoratis, a-
gnouistis? *Quem queritis?* Ille ipse, quem
modo queritis, quem vt Messiam ventu-
rum sperabitis. *is ego sum*; ille ipse sum quem
crucifixistis. Ille ipse, quem tantopere qua-
ris, heretice, quem tam curiose inuestigas,
quem tam liquide & aperte in Venerabili
Eucharistia Sacramento intueri non potes,
is ego sum: adest, quippe vere, plene, perfecte
eum substantia sua & non figurate. At non
est mirum, si vos eum in altari cognoscere
non potestis: eum & cohors militum tot fa-
cibus & lateris accensis, Juda etiam ducto-
re, qui toties eum vidit, quemq; presentem
iam loqui audit, eum minime potuerit a-
gnosceret.

Cecitas
quam pec-
carum in-
ducit.

Illam, illa nimirum est cecitas, quam pec-
carum afferre consuevit; atque hinc discant
peccatores, quam primū, vt lethale aliquod
peccatum admissum est, animam in cymme-
ris tenebris versari, & cœlestia nulla ratione
posse contemplari; & vt olim Sodomitæ An-
gelos, qui per plateas incedebant, præ cœci-
tate mentis videre non potuerunt, ita nec illi
cœlestia. Et quemadmodum stellæ cœli; lu-
cidæ illæ faculæ, quæ tamen singulæ vniuer-
sa mundi machina maiores sunt, vix a nobis
propter interiectam loci distantiam, videri
queunt; ita mirandum non est, si Deum &
id quod Deus est, resque cœlestes videre ne-
queamus; cum nimirum ab iis adeo per pec-
catum disuncti simus. Cæcutiebant igitur &
velut in tenebris palpabant sacrilegi illi An-
dabatae.

Pergamus. *Ego sum*. Quid agis Domine
quid cogitas? vide quid dicas. Considera
tecum quid nomen illud Jesus, quid illa ap-
pellatio mali secum trahat. Quid enim hoc
nominē appellatur, necesse est, vt compre-
hendatur, per compita ciuitatis trahatur,
velut sicarius præconis voce denuncietur,
vt iniquus condemnetur, irideatur, flagel-
letur, exhibetur, crucifigatur, denique mo-
tiatur. Quamuis omnia mihi hæc sciam im-
pendere, ait amor ille inuincibilis, *Ego tamen
sum*, Ego sum ille Jesus Nazareus, a vobis
ligari, Scribis & Phariseis sisti paratissi-
mus, ad flagella, clauos, lanceas, crucem &

ipsam passionem promptissimus. *Quid animam
ingentem, propter dicitur singularem?*

Interea milites & pariter & ructu percussit
abierunt retrorsum & ceciderunt in terram, atq;
ita implentur figuræ veteres; nam vt ad lo-
nitum buccinæ sacerdotalis muri Jericho
concederunt; ita hic ad primam illam Chri-
sti vocem peccatores, validiores & spissiores
murus, ad terram delabuntur. Idolum Dagon
cum arca Domini appropinquaret, cecidit,
& in mille frustra contractum est; hic vero
idola peccati, sacra illi fœderis arca, Jesu in
quam Christo, approximantia, prona in ter-
ram ceciderunt, comminuta sunt, & retror-
sum abeuntia ad terram prostrata sunt. Vnde
vaticinaos David ait; *Vox Domini in magni-
ficentia, vox Domini concutientis desertum, con-
fringentis caecos*. Sed si ad benignam illam
vocem, ad dulce illud verbum, milites assue-
tum duritici genus, crudelitate effecti, do-
morum incensores, & ad omnem nequitiam
eruditi, ita consternati sunt, vt exanimis in
terram ceciderunt; quid quæso fiet rigido illo
Iudicij die, quando nimirum terribile illud
sententiæ condemnatoriæ fulmen, *Ita male-*
dici in ignem æternum, perstricet, & animos
mortalium perceller. Hic blasphemant Tur-
cæ, sacrilegi illius Mahometi sectores, &
aiunt, in subita hac militum consternatio-
ne verum Christum eorum oculis se subdu-
xisse, & alium quendam ei per similem in
eius locum susceptum, quem Iudæi ligauerint,
& cruci affixerint: quod commentum à Ma-
nichæis hereticis hauserunt.

Milites igitur ad se reuersi, & feritate ani-
mos subministrante, zeloq; vires, in Chri-
stum irruunt, eum percutientes, trahentes,
& funibus constingentes. Quis expri-
mat, o anima, qua feritate, crudelitate, tru-
culentia, hæc comprehensio peracta sit.
Videte, obsecro, vt feri illi lupi, leones, &
tigres in mitissimum Agnum irruant: vide-
te, vt atroces illi Philistæi Samsonem vin-
ciant. Hic sese & Magistrum suum defen-
dere conantur Apostoli, & præsertim Pe-
trus, qui hanc iniuriam æquo animo ferre
non valens, tollit animos, zelo exaltuat,
non nisi cædem, stragem, & aurium præci-
sionem cogitat, & de facto vnam seruo Prin-
cipis.

VIII.

Insignis co-
ceptis.

1. Reg. 5.

Matth. 25.

Turcarum
fabula.

Milites
Christum
ligant.

Iud. 16.

capis Sacerdotum, in quem primo inciderat, amputat. Sed impetus ille à Domino retunditur, & discipuli temeritas & animositas à Magistro, & merito quidem obiurgatur. Quid cogitas Petre? putas quidem animositate tuam; & quo in magistrum animosis, palam facturam; sed declaras potius nimis te esse temerarium, qui nimirum inermis & solus, militum cohortes, & armatas quidem, aggredi praesumis.

S Petrus à Domino inhibetur ne percutiat.

Quoniam dirigit oculos Petre, quid cogitas, quo mens abiit, ut lictoribus & satellitibus iustitiae, quales hi sunt, resistere; & ante omnia diuinæ impedimentum obicere praedestinationi audeas? Quid? anne ingens illud bonum impedire, mundi scilicet redemptionem velles, vellesne inquam nos adhuc captiuos, exules & miseros, in hocce mundo permanere? Noli hoc impedire, aut tanto bono obicem obicere. Putasne alioquin et defuturos Angelos, si auxilio aliquo opus foret? habebat enim Pater caelestis paratas duodecim Angelorum legiones, qui in defensionem eius pugnarent. Nescis, unum è militibus eius, nocte una centum octoginta hominum millia in exercitu Sennacherib Regis Assyriorum interfecisse? Quid cogitatis, Apostoli? totum olim mundum vos deseruisse confessi estis, dicentes: *ecce nos reliquimus omnia*; & tamen, non obstante voto, arma tractatis, non nisi ictus & verbera spiratis. Arma deponite & ad lachrymas potius conuertimini, precibus instate, non ictibus; preces namque instar loricarum, gladiatorum, & scutorum vobis esse debent, prout eas S Scriptura nuncupat.

Christus instar latronis comprehenditur.

Christus igitur cum Petri temeritate castigasset, & auriculam praecisam loco suo restitisset, milites iterum allocutus est dicens: *Venistis ad me tanquam ad latronem*. Quid agitis viri, itane me colitis, isne affectus est, quo me prosequimini, itane me habetis? Esse vobis latro, sicarius, aut maleficus quispiam videor. Ne porro mirum hoc tibi videatur, Domine, si instar latronis comprehendaris, aut instar praedonis habearis: cum enim huc ad nos è caelo, ad furto, quod in paradiso terrestri commissum erat, satisfaciendum descenderis? par quoque est, ut instar latronis

comprehendaris, eidem cum Barabba latroni carceri includaris, cum latronibus denique crucifigaris, & latronum morte etiam moriaris. Ita namque implebitur Prophetes: *Quae non rapui, tunc exsoluebam*.

Vix finierat orationem Dominus, quin ecce statim cruenti illi leones, barbari illi Geloni, Anthropophagi illi immanes, sacrilegi illi sicarii, in Redemptorem meum, irruunt, funibus constringant, manus ferro compingant, idque crudeli quadam immanitate. Quenam tunc verbera, & quas iniurias, quas blasphemias tunc sustinuit bone Jesu? Vide, obsecro, anima mea, sanctas, diuinas, omnipotentes illas manus, quae omnia creantur, dirigunt, conseruant, & vniuersam mundi machinam sustentant, ab illis iam constringi, quibus eadem vitam, Esse, sensus, & intelligentiam, rationis usum & omnia denique contulerunt. Videte humilem illum Joseph à fratribus iam venditum, & ab ismaelitis abductum; videte miserum Sedechiam, à Babylonis constrictum & in Chaldaicam captiuitatem deductum. Videte verum illum Joannem Baptistam, è deserto à Synagoga in carcerem detrudi, qui tandem vitam in monte Caluariae amittet.

Historiarum monumentis proditum est, Darium regem Persarum aureis catenis, à Macedonibus victum bello, constrictum fuisse, ut dignitatem se regiam aliquo adhuc modo obseruare in eo ostenderent. Sed impij illi sicarii, & nefarii illi Judaeorum satellites. Regem regum, nullo dignitatis regiae, quae in eo summa erat, respectu ferreis catenis & grauius vinculis constringunt. Iterum igitur considera o anima mea, & si vel parum Christi tui amor tangeris, qui tanto te prius ipse persecutus est, ut mirum tui redimendi ergo comprehendere voluerit; par esse pura & penitus rationi consentaneum, sensus tuos in captiuitatem eius causa redigere, eosque totos obsequio illius mancipare: oculos nimirum, ut nihil illicitum intueantur; aures, ne impudicum quid audiant; linguam, nihil ut loquatur, quod Deum vel proximum offendat; manus, nihil ut illicitum & prauum operentur,

cor, ne malignum quid machinetur, aut nefarium quid cogitet. Hæc omnia in captiuitatem redigenda sunt. constringendum cor, manus, lingua, oculi & aures, atque omnia in obsequium Iesu Christi tradenda, cum ille nimirum tua causa captiuus adductus & in seruum venundatus sit.

Interea vero dum lictores innocentem illum Agnum vinciunt, Apostoli tremebundi disperguntur, & huc illucque dilabuntur. *Omnes eo relicto fugerunt.* Necessè namque erat, vt propheta illa completeretur. *Percite pastorem, & dispergentur oues.* Primo namque impetu, quo lupi illi in pastorem feruntur, totus grex dispergitur, oues diiabuntur. Ecce præclaras huius figuras. Vix dilapsus & interfectus erat Ablalon qui duodecim hominum millia sub signis habebat, quin statim totus eiusdem exercitus dispersus sit, & turpiter distractus. Holoferne in cervice militiæ Nabuchodonosoris Regis in papilionibus suis ante Bethuliam interempto, omnis exercitus confestim fugam cepit.

Optime proinde mihi consuluisse visus est Lacedæmoniorum rex Agesilaus in prælio Mantinensi vt totam belli vim & armorum impetum in Epaminondam Thebanum hostium ducem conuerterent; quem si prosternerent, cæteros facile aut interficerent, aut saltem distraherent. Idipsum mihi vsu venire hic videtur in horto. Vix enim in magnum illum Christianorum ductorem, militum impetus conuersus est; quin statim totus eius exercitus, qui non nisi duodecim constabat viris, & quidem imbellibus, distractus fuerit, dispersus & in fugam actus.

Quare autem fugitis ò Apostoli, fugitiui, inertes, & desides? ò imbelles & umbratici milites, itane Ducem vestrum deseritis? vbi nam ille modo est amor, fides, illa superbia & insolentia promissa; Reminiscere Petre, dixisse te quondam, *Paratus sum tecum in carcerem & in mortem ire?* Vbinam modo ille est animus, illa arrogans præsumptio? Vbinam modo es Thomas, qui olim alijs animum ad dens dixisti; *Eamus & moriamur cum eo?* & ecce in primo cum congressu deseris. fugis, saluti tuæ consulis. O imbelles & Damati-

midiores, ò Therfite inertiores! ò ceruæ, ò lepores, nolite amplius præsumere ac dicere, *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus.* Secuti quidem estis illum, dum lætior fortuna arderet, quamdiu miracula prætrauit, in triumpho quo urbem ingressus est, & ad gloriam transfigurationis. Sed ad primum passionis impetum cum deseritis, & dispergimini; ita vt non abs te videatur, Poeta, si tuum hic versum vsurpem:

Tempora si fuerint nubila, solus eris.

Hic quoque discere possumus, parentes, consanguineos, & mundi huius bona tamdiu nobis obsequi adesse, & auxiliari, quamdiu in viuis sumus. Sed statim vt de more sermo incidit, omnia dilab. & fugere, ad instar Discipulorum Domini, qui Domino fideliter adhæserunt, quamdiu bene illi successit, sed cum de morte agi ceptum, omnes eo relicto fugerunt. Hos porro lepores & famineci animi viros, nolite imitari, Christiani, perfidorum horum vestigijs nolite insistere, nunquam Christum deserite; sed sequamur eum, stitemus cum quocunque ierit; deducunt illum ad urbem, nos pijs compassionis vestigijs, singultuum & suspiriorum passibus, lachrymarumque gressibus cum eo urbem ingrediamur.

Amici, parentes, & bona mundi huius per Apostolos designantur.

SECUNDA PASSIONIS PARS.

Cum summum silentium tenerent omnia, & nox in suo cursu medium iter perageret, nefandi illi lictores, tam optata gaudentes præda, triumphantes & exultantes urbem ingrediuntur, magno impetu, clamore, ac strepitu, adeo vt tota quamprimum ciuitas clamore excita ad spectaculum accurreret, accenduntur vndique faces & luminaria, fenestræ complentur spectantibus, & plateæ populo, vndique clamatur, Iesum Nazarenum victum deduci. O quantum Scribarum & Phariseorum tum gaudium fuit? quanta inter Principes Sacerdotum & legum Doctores exultatio? cum hostem suum coniuratum, Samaritanum illum, Damoniacum

IX.

Apostolorum fuga.

Luc. 20.

1. Reg. 18.

1. Reg. 10.

Pantarch. in Lucan. & Apophth.

Turpis Apostolorum fuga exaggeratur.

niacum illum, ferro & catenis grauatum per plateas comprehensum deduci viderent. Statim itaque ad Annam, Caiphæ, summi tunc Synagogæ Principis & capitis, focerum deducunt; qui vt Christum conspexit, de discipulis deque doctrina eius interrogare cœpit.

Annas focer Caiphæ Christum interrogat.

Adfis, inquit, tunc ille seditiosus, ambitiosus turbator es, qui tanto iam tempore in Iudæa nostra turbas concitasti? Tunc ille Pseudopropheta, qui legem nostram subuertere moliris, & religionis fundamenta concutere? Tunc ille hæreticus, ille Samaritanus, qui, nescio, quæ edit miracula, & in nomine Beelzebub demonia fugat? qui sunt discipuli tui? quanam tua doctrina?

Dominus de discipulis interrogatus non respondet.

Ad primam illam Annæ interrogationem inuocens Iesus, de discipulis scilicet, penitus obmutuit, eo quod nihil habebat, in quo eos magnopere laudare posset. Cur eos Domine non taxas? cur de ijs non conuerteris? cur eorum timorem & ignauiam non arguis? cur eos non reddis infames aut imbelles fugitiuos, apostatas nominas? Omnia hæc silentio inuoluit, vt nos edoceret, non esse proximi famæ detrahendum, eiusque honori ne minimum quidem derogandum. Ad alterum vero interrogationis caput de doctrina nimirum, statim respondit: Semper publice docui, doctrina mea in propatulo fuit, in facie totius mundi locutus sum, in medio synagogæ vestræ semper steti, interrogas eos qui audierunt.

Dominus reddit rationem doctrinæ suæ.

Cum quo disceptas Anna? cum quo argumentaris? ipse Doctor natus est, & Doctor fuit à primo conceptionis momento, ille, ille est, qui duodecimo ætatis anno, in medio Rabbiorum confidens, omnes in sui admirationem concitauit: ille, ille est qui toties Scribas & Pharisæos tuos confutauit, stupiditatemque eorum coarguit. Mille testimonijs doctrina eius comprobata est, & infinitis argumentis apud vos declarata Lazarus, Centurio, Archisynagogus atque adeo omnes Iudæi testabuntur legem eius sanctam, veram, cœlestem denique esse: Zachæus, cæcus natus, decem leprosi, Gamaliel, Nathanael, Ioseph ab Arimathia, tibi satis sufficienterque indicabunt. Ipsa quin

etiam sœminæ, luculentum de eadem doctrina testimonium dabunt, Chananæa scilicet, Samaritana, Magdalena, aliæque innumeræ. Etiamnum de doctrina eius dubitas Anna, quam tot ac tantis miraculis confirmauit? nosti enim tres eum mortuos ad vitam resuscitasse, & nouissimum illum quem optime nosti Lazarum, & summo quidem totius populi stupore. Deinde scire te arbitror, vt leprosos mundauerit, claudis gressum, paralyticis membrorum vsu rediderit.

Christi doctrina miraculis illustrata.

Cum magnus ille legis professor in hunc modum de Christi doctrina interrogaret, ecce tibi nefarium & impium seruū, nequissimū fureiferum, sacrilego & scelerato ausu, colaphū sacris Christi genis impingentem, & his eum verbis reprehendētem: *sic respondit Pontifex* Hæc ne est illa reuerentia, ait ille sicarius, qua sacrum Deo Pontificem colis? Sed ð infelix liëtor, ð furia infernalis, ð scelus nefandum, ð manus sacrilegæ, ð audacia plusquam diabolica, Deumne tuum aures percutere, alapam creatori impingere? An non emoreris, ð anima mea, cum Creatori tuo alapam infligi audis: *Exhorrescat cœlum & contremiscat terra de Christi patientia & serui impudentia*, exclamat Chrysofostom. Huius rei vaticinia, vel potius figuræ fuere plurimæ. Propheta enim Michæas Regi Achab veritatem dicens, ab impio quodam Propheta, Sedechia nomine, alapa percussus est, quasi contumeliosus in Regem extitisset.

Christo minister aë paminfergit.

3. Reg. 11. Figura.

O facinus inauditum, ð impietatem intollerabilem! Creatura Creatorem percutit, Dominum seruus, DEVM homo, audebitne humilis terræ vermiculus impius in eum manus extendere, cuius nutu cœlum & terra contremiscunt. O sacrilegæ manus, tantane vestra fuit audacia, vt sacrum illum vultum, in quem desiderant Angeli, Archangeli, Seraphim & Cherubim proficere, nequiter ausæ fueritis percutere? diuinæ illi faciei colaphos impingere, quam cœli ciues honorant, & prout adorant: Quid agitis in cœlo Angeli, quid hæretis supercœlestes illi orbis, quin iniuriam Regi vestro illatam vindicatis, quin crimen illud læsæ maiestatis vlciscimini, vos olim Sodomam & Gomor-

Christi Caiphæ dicit

Magni Deo inuenit & huic pa Deur quon

Figura Reg.

mortham sulphureo imbre flammis perdidisti, vos Egyptiorum primogenitos occidisti, vos in castris Assyriorum innumerabilem hominum multitudinem interfecistis, vos Adam primum illum rebellem paradiso exegistis; vos denique semper diuinæ iustitiæ vindices exististis, & cur modo ad hunc sacrilegum scurram puniendum non accingimini? Nullum enim vnquam huiusmodi facinus patratum est. Tu vero clementissime ac benignissime Iesv multo tolerantior quam Iob, omnia æquo animo sustines? O constantiam admirabilem! Quin ignem cælo aduocas, qui Nebulonem hunc & paricidam consummat, vti olim fecit Elias. Quare siluis leones, vrsos, aliasque feras non emittis qui cum deuorent ac dilanent, vti olim Elisæum fecisse compertum est? Quin terra tuo iussu dehiscit, & nefandum illud monstrum hominis deglutit, vti olim Chore, Dathan, & Abiron cum tabernaculis suis deglutiuit. Hinc discant nobiles ignominiam aliquando perpeti mendaciumque improperatum patienter ferre, & iniurias æquo animo tolerare.

1. Reg. 18.

4. Reg. 2.

Num. 16.

Christus ad Caipham ducitur.

Magnates Deo bellum intentant, & humiles se parui Deum sequuntur.

figura. 1. Reg. 22.

Cum Annas Christum ita habuisset, ad generum suum Caipham dimisit, apud quem Pharisei, Scribæ, seniores populi, & sacerdotes conuenerant, consulturi quid de Iesu vincto decernerent, & vti falsis testimonijs miserum hunc Galilæum circumuenirent. Multi multa dicebant, sed non erant conuenientia testimonia eorum, nulli quæ nixa fundamento; *Novissime autem venerunt duo falsi testes, & dixerunt: Audiuimus eum dicentem, destruam hoc templum & post triduum reedificabo illud.* O vere falsa testimonia, ô res inauditas! Videte vtr pestilens concilium, vti Magnates, Principes, seniores, sacerdotes aduersus Dominum conspirantes, vnanimi consensu ei bellum indicant, eique se opponant. Parui tantum & humiles Deum sequuntur, & magnates eundem persequuntur, parui cælum lucrifaciunt, magni vero ad infernales abyssos deuoluuntur, & principes falsum aduersus veritatem, aduersus Deum testimonium quarunt. Olim Principes Israel mandato impiæ Iezabelis innocentem Na-

both falsis testimonijs circumuentum morte dignum iudicauerunt; ita hic Principes Israel, ad preces & postulationem adulteræ Synagogæ, falsis testimonijs mortis decretum in innoxium Naboth, Iesum Christum, *Dan. 5.* ferre videmus; atque vti duo falsi testes falso testimonio pudicam illam Susannam circumuenire conati sunt, & capitis condemnare: ita hoc loco duo alij falsarij non amplius Susannam, sed sacram Christi humanitatem falsitate sua & mendacijs perdere & periculo exponere gestiunt. Video etiam in *Act. 8.* Apostolorum Actis Stephanum à falsis testibus proditum, martyrio vitam finientem; hic vero non martyr aliquis, sed Christus Iesus, omnium Martyrum Princeps, à falsis testibus accusatus vitam amittit. Vnde beatus vates regius dixisse & prædixisse visus est: *Insuper exerat in me testes iniqui & mentita est iniquitas sibi.*

O benignissime Iesv, quot deinde adhuc falsi testes falsi testes in te insurrexerunt! Semel te qui aduersus dem Iudæi, licet iniuste condemnauerunt, sed Iesum. millies te deinde hæretici falsis testimonijs circumuenire conati sunt. Dixit namque pestilens ille Arius, te non Deum, sed merum esse hominem, impius Nestorius asseruit duas in te personas fuisse: Eutyches vnâ tantum naturam credidit: asseruit Manes nunquam te verum corpus induisse. O falsitates, ô impietates, ô testimonia seeleratissima, ac penitus inter se discrepantia!

Novissime vero ab annis scilicet quinquaginta ac sexaginta, venerunt duo falsi testes Calvinus & Lutherus, Gallus ille, & hic Germanus, nequissimi ac pestilentissimi, qui ambo terretima quædam conuicia & blasphemias horrendas in te euouerunt. *Novissime*: iam nuper, sexaginta forsitan anni sunt: deponit ille, audiuisse se à quopiam, te non nisi figuratiue in Sacramento Eucharistiæ contineri: hic vero adesse te quidem substantialiter, sed substantiam tamen panis non abesse: Calvinus ait, te non nisi figurate adesse, Lutherus vero dicit etiam impanate; itaque venerabile hoc Sacramentum condemnant superstitionis, impietatis, magiæ, & idololatriæ.

Falsi testes
Romæ de
faxo Tar-
peio præci-
pites age-
bantur.

Cur domi-
nus ad falsa
testimonia
non respon-
derit.

Psal. 3.

Gen. 39.

Quænam vero supplicia meremini, & falsi testes, aut quibus digni estis tormentis? Olim sane, teste A. Gellio lib. 20. cap. 1. & uti è fragmentis legum XII. tabularum videre datur falsi testes faxo Tarpeio præcipitabantur: sed si ad eam pœna hodie in vsu esset. tot falsa testimonia in innocentes homines non cederentur.

Sed ad institutum reuertamur. Caiphas auditis hisce testimonijs vel potius calumnijs, ad Dominum conuersus interrogat: *Non respondes quidquam?* quid ais ad has testium depositions? Non respondet hic Dominus: sciebat enim se, licet appositissime responderet, semper tamen aliorum calumnijs exponendum, defensionem apud iniquos illos iudices locum non esse. Non respondet, quia venerat delicta Adami reparaturus, qui à Domino de delicto conuictus excusare se cepit; hic vero innocens eum esset, silentio seruetur: non respondet, quoniam testes & testimonia responsum non merebantur: non respondet, ut nos ipsos consolemur, cum falsis testimonijs premimur, patientiamque adhibeamus, licet innocentiam ipsi nostram probe nouerimus. Prophetias huiusce rei plurimas ipsa Scriptura suppeditat, vel illam *Psal. factus sum sicut homo non audiens, & non habes in ore suo redargutiones*, & etiam figuras: Ioseph namque inique à Putipharo accusatus, nunquam vel verbum respondit: Christus quoque à Caiphæ ministris instimulatus nihil respondet.

Summus igitur Pontifex tantum tamque pertinax in Salvatore silentium demiratus, adeo ut nec se excusaret, nec alios accusaret, adiurauit eum ex parte Dei, ut diceret, num Filius Patris æterni foret, & num aliquatenus de diuinitate participaret. Dicit aucter, nosque omnes suspensos omni dubitatione exsolue, si tu es Christus filius Dei uiui; Adiuro te in nomine Dei omnipotentis, ut nobis hunc scrupulum eximas. Vide hoc in tribunali causam tuam disceptari, & Ari, scilicet, Num Christus sit filius Dei Patris uiuentis, num *quod sit Patrique consubstantialis*.

Videte hic, & docti, maximam & grauissi-

Maxima re quaestio-
ga qua doctior nulla in mundo extabat con-
gregatio: respondens ipsum est Verbum Pa-
tris, Sapientia æterna, disputationis materia
ipfa est diuinitas, num scilicet Christus filius
Dei sit nec ne: auditores, Angeli sunt, simul
& homines.

O Redemptor mundi, in qua modo animi angustia versaris, quid ad hocce cornutum dilemma respondebis? quomodo te expedies? quomodo quaestionem dissolues? nã difficilis ad soluendum est. Nã si hic taceas, fidem nostrã in dubium vocabis, accusaberis etiam velut legum & superiorum cõtemp-
tor; quos licet improbos honorati præcepisti. Quod vero multo deterius est, credent illi sacrilegi, te sanctum & venerandum Dei nomen negligere, in quo & per quod adiuraris ut respondeas. Illinc vero, si veritatem dicas, si responderis; morte te dignum, ac mortis reum iudicant, vitæque periculum incurreres.

O igænes, & fornaces Ætneae lã ingens a
moris incendium salutem nostram vitã au-
teponit suã, & animose indubitanterque re-
spondet, *Tu dixisti, ego sum* Ne dubites Cai-
pha, noli amplius interrogare; ego sum ille
diuinitatis Delphinus, verus Dei filius, lu-
men de lumine, Deus verus de Deo vero. Et
quamuis ad has me ætumnas redactum vi-
deas, licet me vil. m. abiectum, & in carne
hac fragilli cernas; veniet aliquando tempus,
cum me tegijs indurum insignibus, gloria re-
splendentem, & in sede maiestatis confiden-
tem videbis.

Caiphas audito, Christum Dei esse filium, irascitur
ira æstuat, feruet, ardet, furit, frendet, scilicet
Caiphas cõ-
sisque vestibus, & loco suo exiliens, voce audie Chri-
magna exclamauit, *Blasphemauit, quid ad-
huc egemus testibus?* quasi diceret, Licet a-
liunde ostendere non possemus eum mortis
reum esse, blasphemia hæc in Deum prolata
satis est. *Quid vobis videtur?* & viri, quid
ad hæc dicitis? Omnes porro audita Pontifi-
cis sententia vnanimi eum decreto morte
dignum pronuntiarunt, ac cruci assignandum. *Blasphẽ
Blasphemauit.* Huc aures aduertite, & Iudi-
ces Christiani; Iudæi ob vnicam blasphemiam
supplicia
miam.

miam, reuera tamen non blasphemiam, Christo mortem intendant, ac morte dignum eum existimant; & vos cum innumeras quotidie & horrendas profertis auditis; non castigatis, sed indemnitatem conceditis.

Leuit. 24.
in aut. hem.
Col. 6.

In Leuitico iubentur blasphemiam lapidari: Justinianus vero Imperator morte eos affici vult, *Vt non blasphemetur in Deum precipimus, ait Justinianus, et ex ultimis subdere supplicia.* Paulus eos tradidit Satanæ. *Tradidi,* inquit, *Satanæ ut discant non blasphemare:* Nabuchodonosor quoque barbarus ille Rex decretum mortis in blasphemos tulit. O Principem vere principem. Cessent igitur, cessent linguæ illa infernales, ora illa diabolica, Sanctum Dei nomen horrendis blasphemis profanare, quod à solis ortu usque ad occasum, laudabile est: quod sanctum & admirabile est, & ab hominibus iuxta atque Angelis coli & honorari par est.

Milites faciem Christi conspuant oculos velant eumque percutiunt.

Cur Principes illi nefarii tam inique Christum morte dignum iudicassent, milites qui eum vinctum tenebant, mille in eum conuitia exonerare, sputis venerandam illius faciem opplere, alapas facis eius genis impingere, oculos velare ceperunt, dicentes: *Prophetiza a nobis, quis te percussit?* Age Galilæe, ostende modo te Prophetam, & Videntem esse, prophetiza, quis hanc tibi alapam impingat. O crudelitatem inauditam! O impietatem horrendam! O immanitatem nullis vnquam visam seculis! Velare oculos perspicacissimæ illi Lyncei verbum Dei Patris colaphizare, æternam Dei Sapientiam irridere, sacræ illi faciei potentia & potentia sputa ingerere? *Quis talia fundo, Temperet à lachrymis?* Videte hic iterum peragi tristem illam Tragediam, quam impij olim Philistæi in Samfone egerunt: quem post vincula, funes, excæcationem irriserunt, & scommatibus profciderunt. O anima, si vel aliquo modo Redemptorem amas, annon ad tristes hæc tragedias obstupesces & deficies? An non enim res est, vt ea visa præ compassione emotiaris: videre scilicet Deum tuum, Creatorem tuum, Beatitudinem tuam, & omnia, inter tortorum manus versari, tor mala perpeti, tam horrendas blasphemias excipere, verberibus & plagis contundi.

Et sane, peccator, an non animo concedes, non tibi sanguis congelascet, an non ad peccandum incis & torpidus efficiaris, cum peccata tua tam graues Redemptorem iniurias perpeti videas? Neque enim adeo ferreus, & durus eris, quin, dum oculos eius lacrymis suffulos, frontem sanguine cruentatam, genas acceptis colaphis tumefcentes, faciem illam sputis illitam videris; Redemptoris tum miseriis tormentisque ad commiserationem excitaris. O barbari, crudeles & immites! leones Erimanthia progeniti solitudine, an non veremini, splendenter illum vulcrum, & figuram substantiæ Patris tam indignis & horrendis tractare modis, tamque contumeliose conspuere, percutere ac perfundare? O maledicti satellites, an non erant Hierosolymis lorice aut loca quædam abiectionem, in qua sordes vestras, potentia illa Sacramenta egeretis, nisi sacra illa & augusta facies, quam Angeli in oculis adorant, quæ instar solis in monte Thabor olim resplenduit? An non metuis, impias vestras & execrandas manus in vniuersorum Dominum extendere?

Quis hic, Domine, tormenta, dolores, Tristis & ærumnas, afflictiones denique tuas recenset, quis cladem illius noctis, quis supplicia tota illa nocte tibi irrogata digne exprimat? Ipsæ namque execrationes, maledicta blasphemias & tormenta tristes quædam Matutina sunt, quæ nocte hac in Caiphæ domo labubri voce decantantur. Pro dolor! Totus in tormentis es Domine, nam hinc te excruciant, & torquent Judæi; illinc vero discipuli. Vides namque, vt Judas te diuendat, ceteri fugientes te deserant, Petrus dissimulet, sese calefaciens, cum militibus loquatur, teque vix agnoscat, & iam te negaturus sit.

Petrus igitur dum inter militum cohortes ad prunas starec (O infelix & triste confortium!) ancilla quædam ostiaria eum aggreditur dicens: *Nonne tu ex discipulis eius es,* Samaritani ad primum autem illum inopinatum impetum adeo concurrit & petcel-litur, vt coram militibus Dominum negare sic veritus. Interueniunt hæc sermonibus & alij dicentes, *Vero tu ex illis es: nam lo-*

X.
Petrus Da-
minum
negat.

quela tua manifestum refacit. Quasi dicerent, Non posses negare bone vir, quin ad hunc hominem spectes, videmus enim te Galilaum esse; ipsa enim loquela tua id euidenter declarat. Hac oppugnatione nutare iam Petrus coepit, ac contestari, & anathematizare quia non nouisset hominem istum, vel vnde esset. Quid? Fuiſti olim ita animosus, ita de te praesumpſisti, Petre, & Rhodomontem aut Samsonem aliquem te iactabas, & nunc, indignum, ad vnius ancillulae vocem percelleris & consternaris. Quid adeone improbus & perfidus est Christus, vt eius te disciplinae pudeat aut poeniteat, vt eum magistrum habuisse & agnoscere tibi pudori sit. I nunc Petre, & disce de propriis nunquam nimium praesumere viribus; disce, quid sit propriam fragilitatem non agnoscere: nam te, qui Rolandum quendam furiosum te ostentaueras, robustum quemdam & inexpugnabilem gigantem, ancilla ostiaria expugnat & prosternit.

Sane, si ante praesides, in tormentis, coram Synagoga tam indignum facinus commisisses, excusarem fortassis tibi que ignoscerem: sed ad primam ancillulae vocem, te blasphemare contestari, iurare, anathematizare, indignum est Apostolo, indignum Petro, & tanta cum ignominia coniunctum, vt eam in perpetuum eluere non possis.

Genes. 3.

Tanta tua perfectio erat Adame in statu innocentiae, & ad sollicitudinem Euae concidisti. Quam fortis eras Samson, & ecce Dalila alienigena te fascinat & vincit? Generosus dicebaris David, adeo, vt leones proffereres, Goliadas expugnares, & vnica te Bersabaa emascular, & eneruat. Sapientissimus omnium mortalium habebaris Salomon, ita vt omnes quotquot viuabant sapientia anteires, & interea foeminae te dementant, vincunt, & ad idololatram compellunt. Fugiant Ecclesiastiei improbum hoc genus, inescantem, hunc sexum, discant aulas Principum deserere; cum ipse Apostolorum Princeps, vnius ancillulae alloquio, & aulae Caiphae Pontificis securus, Dominum negare, blasphemare, & impietatem colere didicerit. Videamus autem

Per ancillulam hanc concupiscentia designatur.

*Iudic. 15.
2. Reg. 11.*

3. Reg. 17.

propius, & inspiciamus, quidnam haec ancilla, hi serui, qui tam exinimum & magnum virum ad peccatum incitent, designent? ipsam nimirum concupiscentiam, carnem inquam, & passiones nostras, quae rationem inuadentes, eam ad peccandum impellunt.

Audiuistis iam, Auditores, peccata, pusillanimitatem, & negationem illam infamem Petri, iam obsecro poenitentiam eius attendite. Vix desiderat blasphemare, quin statim Gallus cantauit, ac tertio iterato cantu Petro in mentem reuocauit, quod olim Dominus vaticinans illi euenturum praedixerat; Petrus vero, vbi gallum audiuit, lachrymari, gemere ac suspirare coepit, ac sequitiam animique inertiam lachrymis castigare, ita vt ex eo tempore semper quotiescunque galli vocem audiret, lachrymae eius ex oculis profuissent. Sed quid designas nobis galle? forsitan conscientiam, quae semper post admissum facinus occidit, in clamat & excitat quodammodo dormientes, quae intus vermis instar nos corrodit? Bene quidem. Sed multo mihi conuenientius dicitur videor, si per te, gratiam praeuentem dixerem significari, quae nos somnolentos & stertentes excitat, & oculos aperit somno grauatos. Forsitan & verbum Dei: quod vbi auribus insonuit, nostrum est, peccatorum nos strato proripere, amare flere, & austeram poenitentiam eadem expiare.

Verum vti hinc Petrus respicit, ad Dominum conuertitur, peccatumque lachrymis eluit, ita illinc nefarius ille & bipedum nequissimus Judas, delicti sui grauitate agnita, in desperationis barathrum incidit. Ecce huiusce rei in sacris litteris figuram: Duo hirci eodem tempore Domino sistingebantur, quorum vnus Deo immolabatur, alter vero omnium peccatis onustus in desertum pellebatur. Ita & hic duo hirci, duo inquam peccatores Domino offeruntur; quorum vnus, nempe Petrus, per salutarem poenitentiam & lachrymas ei immolatur, alter vero desperans, peccatis grauatus ad inferos detruditur, infelix scilicet Judas. Duo quoque in Genesi eodem tempore captiui Pharaonis carcere egrediuntur, ar di-

Mystice galli cantus exponitur.

Desperatio Judae.

Figura Gen. 16.

Gen. 48. uersa

uerfa penitus forte, hic nempe ad regios propemodum honores sublimatur, ille autem supplicio extremo vitam finit. Hic quoque duo rei, Petrus & Judas, blasphemus vnus, & traditor alter, ambo grauissimi delicti accusati, eodem tempore carceribus diuinæ iustitiæ exeunt, sed diuerso profecto intuitu; ille namq; ad gloriam, hic ad gehennam: ille ad salutem, hic ad damnationem appellatur.

Duogamini eodem tempore matris utero prodibant, Jacob, nimirum, læuis & facie pulcherrima, Esau vero deformis hispida, pilosus; alter à Deo dilectus, alter reiectus. Hic quoque duos peccatores eodem tempore è sinu diuinæ præsententiæ egredientes videmus, vnum quidem pulchrum, scilicet Petrum, alterum vero deformem nimis, Judam nimirum; vnum quidem ad salutem prædestinatum, alterum vero reprobum. Et vt eodem camino egrediuntur præter ardentis & carbonis nigricantes: ita quoque eadem diuinorum iudiciorum fornace hodie egreditur Petrus igne charitatis exarsuans, & diuini ardore amoris succensus & stragrans, Judas vero criminum fuligine nigricans, qui deinde infami laqueo vitam concludit desperans, æternæq; sese damnationi addicens. Fuit ille tragicus Judæ huius exitus, nec felicior aliorum est Judæorum, Judarum inquam, qui Ecclesiam Dei prodiderunt: Arius namq; , Manes, Lutherus, Calvinus, aliiq; hæresiarum desperabundi vitam finiuerunt, æternisq; suppliciiis obnoxij, in æternum flammis infernalibus torquentur.

Sed vbinames, Virgo gloriosa, interea dum funesta hæc tragœdia peragitur, quid agis tota hæc nocte? an ignoras filium esse comprehensum, & militum potestati expositum? ane eum deseruisti, vt eum deseruere discipuli? ane eum negatura es filium, vt eum Petrus suum negauerat esse magistrum? Cogitate, quæso, matres, quæ filios habetis, ac vobiscum perpendite, quantes tum amantissimæ huius matris fuerit dolor: contemplantur quantis tum circumuallata fuerit angustiis, quot tum illa lacrymas profuderit. Reperietis eam haud

dubie modo cum Patre æterno tacite exoptulantem, modo Angelos inuocantem, modo Judæos increpantem, modo hominum peccata inculantem, iam Apostolorum fugam castigantem, iam filium vberum lacrymando alloquentem. Heu, fili mi, Jesu, dulcissime fili mi, delitiæ meæ, voluptas, felicitas & spes mea, iam ne me delirelinquis? iamne abis, iamne tibi moriendum est? Nequaquam, sed moriar ipsa prius: te enim mortuo superstes esse vix possem. Sed tempora à lacrymis gloriosa mater, cessent clamores ac veni mecum, filium tibi tuum comonstrabo, iam enim carceribus eximetur ac foras prodibit.

Cum iam dies illuxisset, & tristis illa nox XI. finem accepisset, Principesque Sacerdotum Christus iterum conuenissent, conciliumque coe- summo gissent, vt Christum morte condemnarent, mane ad Pilatum & iam iterum interrogassent, Num filius est latum ducitur. Dei viuientis, victum ad Pilatum, tunc temporis Judææ Præsidem, mittunt, vt coram eo causam eius actarent, eumq; Præsidis sententia, iuxta fallorum illorum testimonium depositionem morte afficerent. Quos vt Pilatus vidit, statim interrogauit: *Quam accusationem affertis erga hunc hominem?* in quo eum accusatis? videam tabulas, videam decreta Senatus aduersus eum lata? quid criminis ei imponitis. Cur non potius petis Pilate, cur tam indignis eum tractarint modis, cur eum iniussu tuo præter ordinem, non præuia sententia percusserint, aut ei colaphos impeerint? si Judex es Pilate, qualem te oportet esse, hæc causam perpende & penitus inspicce, examina rei caput. Hic namq; quem tibi adduxerunt, innocens est, omnia quæcunq; afferunt, falsa & commentitia sunt; so a enim moti inuidia hunc aduersarij tradiderunt, noli obsecro nefario eorum affectui indulgere, aut præuæ voluntati obsecundare, comparere reo, causæ eius patrocinare, quod ius & fas fuerit iudica. Quare age, mature tecum rem perpende, inspicce & perspicce omnia diligenter, nihilque non prudenter agito.

Refert Periclem, Athenatum Principem, *Plutarchus* Plutarchus, quotiescumque vestem ex mun- *Apophth.* neris sui præscripto indueret, seseq; ad diu-

dicanda populi negotia conferret, dicere solitum: *Attende tibi Pericles, liberi sunt quos regis, Græci sunt, ciues Athenienses sunt: liberi scilicet qui non mancipiorum more regendi sunt; Græci quoque, seditiosi, turbulenti, ad regendum difficiles. Athenienses etiam omnium mortalium ingratiissimi, quibus nihil ad gustum est, & morosi: quapropter rerum tuarum satage, atque in omnem partem circumspice, ne periculum capiti tuo arcessas.* Iisdem te hodie verbis uti velim, Pilate, dicendo: *Attende tibi ô Pilate, innocens est quem ipse iudicas, Messias est, Filius Dei est. Quin etiam cogita egregium illud Alexandri Magni facinus: ille enim, cum ad eum mater Olympias supplex venisset, ut morte quempiam quem illa mortali odio prosequeretur, quique illam offenderat, condemnaret, enixeque ab eo postularer, ut si mater non eam amore & affectu prosequeretur, ei vitam eriperet; videns matrem stulto quodam impetu, & feminea quadam invidia transuersum actam, postulationi eius noluit acquiescere, dicens: *Peto aliud mater, nam vita hominis nulla mercede potest compensari.* His ipse hodie verbis utere Pilate, aut cogites saltem non esse hic aliud nisi affectum quemdam priuatum, ac non nisi mera inuidia sacrilegam hanc Synagogam ad innocentis huius mortem maturandam urgeri: quare age, innocentiam rei populi huius inuidia antepone.*

Egregium factum Alexandri Magni.

In quibus Judæi Christi stum accusant.

Pilatus cum causam huius comprehensionis quaerisset, responderunt confestim: *Si non esset hic malefactor, non tibi tradidisset eum.* Mille cæteroquin criminum reus est, tota aduersus eum Judæa conspirat, ac de plurimis criminibus conuictus est: non viuit enim hodierna die in toto orbe quisquam eo nequior, sceleratior: mille aduersus eum testimonia allata sunt, multas accusationes audiuius, ac depositiones multorum. Principio igitur, calumniari eum incipientes, dixerunt: *Hunc inuenimus seducentem gentem nostram, ac turbas in vniuersa Judæa concitantem, quin & prohibentem tributa dari Cæsari, Messiam sese vocauit, filium Dei se dixit, atque adeo vniuersæ Judææ regem.* An non hæc ingentia & enormia

crimina sunt? an non illa tibi graui castiganda supplicio, & morte turpissimam videntur commerita?

O ingratiissimi mortalium! ô perfidi impostores! in quo hunc deliquisse fatemini? quid fecit, in quo culpandus sit? anne eum malefactorem vocatis, quod ægris vestris sanitatem contulerit, cæcis visum, mortuis vitam dederit? Petatur ab iis potius quos a dæmonibus liberauit, à lepra mundauit, interrogentur surdi & muti, quos audire & loqui per totam Judæam fecit, num Christus malefactor extiterit; omnes proculdubio de eius benignitate testabuntur, dicentes, *Nisi esset à Deo hic homo, non posset facere quidquam.*

O falsitates apertissimas! ô calumnias, ô accusationes falsissimas! Trium illum criminum accusant, & ad reipubl. quidem statum pertinentium; imprimis quod seditiosus sit, ac populi seductor; quod regum dignitati aduersetur, prohibendo nimirum tributa dari Cæsari, & quod regnum affectet. Sed falsissima sunt hæc omnia, viperaur verbis docuit, aut re ipsa ostendit, quam pacem: nusquam etiam in toto Euangelij decursu reperietur, eum prohibuisse dari tributa principibus, sed aperte potius docuisse, *Reddito, qua sunt Cæsaris, Cæsari, & qua sunt Dei Deo.* falsum quoque est, eum ad regnum aspirasse, cum breui coram vobis omnibus dictum sit, *Regnum non est de hoc mundo.*

Hæc sunt, Auditores, calumniæ, quibus Satrapæ Babylonij innocentem Danielem proscindebant, eum eius sortem æmularentur. Pilato vero non satis erat, hæc à Judæis audiuisse, sed ipsemet Christum interrogat, dicens: *Quid fecisti?* quasi diceret, Omnes multa & graua tibi obiciunt, plurima in te testimonia produciunt, sed dicito mihi bone vir, sincere, quid feceris? Pilate interrogat patres tuos & dicent tibi, ipsa tibi dicet antiquitas, atque adeo vniuersus orbis confitebitur, hunc ipsum esse, qui Joseph in Ægyptum præmisit, ibique summis eum honoribus affectus, ut Hebræos tempore famis pasceret: dicet hunc ipsum esse, qui populum hunc

Trium criminum nomine accusatur Christus: primo quod seditiosus sit, deinde quod seducere populum, vltimo, quod ad regnum aspiraret. Ipse Pilatus Christum interrogat.

XII. Dan. 2.

Exod. 14.

hunc Iudaicum captiuitate Pharaonica eripuit, & quo eum integrum & sospitem conseruaret, tyrannum Aegyptium & omnem exercitum eius in maris Rubri medio submersit. Dicent hunc ipsum esse & iudaei, qui patres & maiores vestros, quadraginta annorum spatio in deserto, miraculoso quodam alimento sustinuit; eum ipsum esse, qui eos in terram promissionis deduxit, mille benedictionibus illos cumulauit, qui denique illos, inter omnes mundi nationes peculiari quodam modo assumpsit, sibi que delegit. Illum denique esse, qui pro ipsis humanam naturam induens; de coru' stirpe posteritateque progenitus est, ac plurima inter eos miracula patrauit. Videte quid fecerit, surdos fecit audire & mutos loqui, daemones e corporibus fugauit, claudis gressum, caecis visum restituit; quod praecursor eius Ioannes Baptista quoque de eo testatus est, *Cae. vident, claudi ambulant, leprosi mundantur.* Vix haec media pars est eorum quae fecit; iudica igitur tecum, num huiusmodi rerum patratore morte dignus sit.

Præles cum innocenciam eius pernicaci hoc silentio satis superque testatam haberet, ad grauissimum accusationis caput descendit, quasi regnum occupare voluisset, dicens, *Rex Iudaeorum es tu? anne ad diadema aspiras? anne tu de profapia regum Iuda? totus namque mundus eo quodammodo inclinare videtur, multisque argumentis id ipsum iam à primo natiuitatis tempore declaratum scimus? dicuntur namque Magi & Principes quidam Orientales stellæ cuiusdam ductu Ierosolymam venisse, à populo petijisse, Vbi est qui natus est rex Iudaeorum: deinde notum est, populum sæpe tibi diadema imponere voluisse, teque instar regis agnouisse, quippe qui tot te prodigia operantem viderit: audiuius quoque Zebædei uxorem, quæ te ad regnandum in mundum venisse, sciebat à te petijisse, suos ut filios ad dignitates aliquas regias subueheres, cum in regni folio esses confesturus, & recenti quoque memoria vix quinque elapsi sunt dies, ex quo tibi urbem intranti, omnes faustis rogibus acclamauerunt: *Vinat Rex, Osanna**

benedictus qui venit in n. mine Domini ramos arborum omnes præciderunt, eosque in terram prostrauerunt, tibi obuiam processerunt, toraque te ciuitas vt regem agnouit & salutauit. Ex quibus facile colligere est, te ad regnandum in hunc mundum venisse, neque enim ipse aliter in animum in ducio, quare dic veritatem & aperte confitere, num verere rex sis Iudaeorum? Redemptor noster qui tacuerat, cum calumnias & blasphemias audiret, respondet cum de Regno loqui suo Dominus audit, ostendens, magis sese honores & regias dignitates, quam calumnias & blasphemias alpernari: *re. num meum, inquit non est de hoc mundo.* Quid ais Domine, cur te regem negas? an tu ille ipse es, de quo Prophetæ vt de rege quodam vaticinati sunt? vnde Dauid: *Ego autem constitutus sum rex super montem sanctum eius.* Et Esaias: *Dicite filia Sion, ecce rex tuus venit tibi mansuetus.* Et Ioannes Apostolus, *Rex regum & Dominus dominantium.*

Quid, Domine Iesu, tot te Prophetæ velut Regem agnouerunt, de te vt de rege vaticinati sunt: & tu te regem negas? Bene quidem; non querit Dominus scepra aut coronas mundi huius: regnum quippe eiu' non est de hoc mundo, more scilicet regnorum mundi huius constitutum: non subiaceret fortunæ casibus, nec rerum vicissitudinibus, non destruitur aduersitatibus, at in æternum permanet, perpetuum est, cum regna mundi varijs casibus & ruinis obnoxia sint. Vnde Angelus olim ad Virginem: *Et regni eius non erit finis.* Neque enim regnum tuum Domine simile est antiquis illis Persarum, Medorum, Græcorum, Assyriorum monarchijs, quæ aliquot quidem sæculis floruerunt, sed victoris deinde potestati concessere, ac penitus confenuere. Sed regnum tuum iam mille sexcentis annis viguit, & ad mundi vsque finem inuolabile duraturum est: quod Daniel Propheta describens ait, *cuius regnum sempiternum, & omnes reges seruiunt ei & obediunt.* Quo nullum vnquam aut florentius aut potentius existit, quodque omnium mundi regnorum maximum est: nullum enim veterum inapiorum,

nulla

nulla Monarchiarum, ne quidem Romana, vnquam indum transiit, vnquam montem Calpea pertigit, aut ad montem vsque Taurum peruenire potuit: Alexander, Xerxes, Nabuchodonosor, Darius, Cæsar, alijque innumeri reges & Imperatores, rerum gestarum gloria celebres, aut victorijs turgidi, de Noruegia, Suetia, alijsque Borealibus regionibus, nefando quidem audiere: neque sinum Persicum, vel Gangem imperij eorum limites attingere: non ad Taprobannem, nec ad Felicis Arabiæ nemora peruenire. Nunquam Augustus in Lybiam Mauritaniam, atque inaccessos Africæ recessus signa sua intulit; nunquam ad Antipodes, Romanorum aquilæ penetrarunt: nunquam in Iapontia, Peru, Brasilia, vasto Chinesium regno visæ sunt; nunquam Ormusium, Cochinum, Chananoreos sinus, Malaccensium portus, eorum virtus & terror percelsit. At Iesu Christi regnum ad omnes illas provincias extensum est, ad omnia hæc climata penetravit: omnes præ Oceanus insulas, & omnem præne cõinentem sub se complectitur in Occidente: vsq; ad Molucas insulas in Oriente extenditur; ultra polum Arcticum in septentrione pertingit ad usque Abyssinos & ditionem Prete Ioannis aliasque incultas prouincias in Meridie peruenit. Quin & ultra fretum Gaditanum, ultra celebres illas Herculis columnas, in quibus veteres orbem finiri putabant, octo leucarum maritimarum millibus, extenditur O ingens regnum! Regnum igitur meum non est de hoc mundo, simile nullam in vniuerso mundo existit.

Christi regnum ad omnes orbis prouincias pertinet.

Christus verus rex.

Dico igitur tibi, Pilate, Christum verum esse regem, & monarcham potentissimum, non tamen instar regulorum mundi huius. Ipse namque natura Imperator est vniuersi, hominum simul & Angelorum rex; atque ideo in hunc mundum venit, vt de veritate rei huius testimonium perhiberet. Quod cū Pilatus veritatis mentionem fieri inaudiret, à sapientia illa æterna quæsuit, dicens, *Quid est veritas?* & cum hoc proposuisset, egressus est foras; nec expectauit, donec ad propositam quæstionem Dominus respondisset, nec veritatem audire sustinuit. O casum

deplorandum! Nunquam potentes aut magnates veritatem audire volunt, vnde bene mihi dixisse videris ò Comice, *Obsequium amicos, veritas odium parit.* Vox enim illa clamantis in deserto clamare desinit capite pretioso, quod veritatem Herodi dixisset, Michæas Propheta alapam coram Rege Achab in maxilla accepit, quod veritatem locutus esset; Hieremias percussus est & in carcerem trusus, quia veritatem annuntiasset. O difficile ad annuntiandum veritas! Audi igitur Pilate, quid sit veritas: veritas est, te iniquum iudicem esse, te potentium gratiam aucupari, eorumque causas pauperum rebus neglectis parocinari; veritas est te confessionarium esse, qui causas in annum protrahas, antequam easdem audias, & cum adhuc eas audieris iniquum fers iudicium: Veritas est, latrunculos & crumenifecas supplicio te afficere, latrones vero & homicidas indemnes dimittere. Et sane ita sese res habet: notauit enim doctissimus ille Cardinal. Baronius, Pilatum propter concussionem & personarum acceptionem de dignitate sua fuisse depositum.

Sed Pilatus his omnibus aures præbere renuit, verum foras egressus, his Iudæos sermonibus allocutus est: Nescio viti, quidnam in hoc homine tantopere reprehendatis, nihil enim eorum quæ illi obijcitis, in eo reperio, sed aperte profiteor eum penitus innocentem esse, & nullius criminis reum, quod cum dixisset ad regnum aspirare, falsum est; cum mihi libere confessus sit, non cupere regnum se suum hoc in mundo stabilire. Quamobrem quod vilum fuerit, de eo stauite, equidem non inuenio in eo causam, nihil reperio ob quod mortem commertus videri queat. Bene ais Pilate neque enim ipsa via mortis causa reperiri potest.

Sed si mortis causam quæras, non in Iesu Christo, sed in me ipso eandem quærito, ego enim mortis eius causa existo, ego reus, ipse innocuus: ego deliqui, quod ipse luit: in ipso nihil omnino inuenies cuius causa eum damnaret, sed in me magnam superbiam, ambitionem, ingritudinem, aliaque innumera delicta reperies, quæ mille rogos,

Magnates veritatis hostes.

Matth. 6.

3. Reg. 21.

Christi Heroi

Herod. remittit sum a larum albarum.

Pilate Dominum innocentem pronuntiat.

Pia meditatio.

4. Reg.

mille

mille rotas; mille supplicia promerentur. Mihi igitur actio & supplicium; non vero innocenti huic intentandum est.

Cum hæc Iudæi audirent, dissecabantur cordibus, & attollentes vocem clamare coeperunt: Quid huncne sacrilegum, malefactorum, innocenter putas? nefarius est, seditiosus, turbarum commotor, qui per omnem Iudæam vsque in Galilæam gentem nostram concitauit, discordias sparuit & nefarijs eam opinionibus imbuit. Pilatus vbi Galilæam audiuit; interrogauit num Galilæus esset; & vt cognouit de ditione & iurisdictione eum Herodis esse, non vero de sua, ad Herodem Galilææ Tetracham eum destinauit, qui illis diebus Ierosolymam venerat. Herodes autem viso Domino non mediocriter gauisus est; audierat namque plurima de miraculis ipsius, & magicis eum artibus imbutum putabat, sperans fore, vt coram se signum aliquod in artis ostentationem, & Principis gratiam ederet. Itaque multa curiose ab eo petijt; at Dominus, cognita curiositate eius, nullum ei verbum respondit, vt nobis exemplum daret, magnatum amicitiam esse contemnendam.

Christus ad Herodem mittitur.

Herodes remittit Iesum ad Pilatum veste alba indutum.

Herodes igitur rigido hocce Domini silentio irritatus, & Verbum diuinum faruum existimans, alba eum veste indutum ad Pilatum remisit. O iniquum & obusum hominum iudicium! Filius Dei, Sapiencia illa increata, qui vniuersam mundi machinam creauit & moderatur, in quo omnes scientiarum & præscientiarum thesauri absconditi suat, in quo diuina prouidentia habitat; ab Herode eiusque aulicis instar fatui habitus est, stulti habitu indutus, & instar stolidi delusus. Ecce quam magna & sancta persona sub stulti habitu latet, Auditores! intuemini, obsecro, vt filius Dei per Ierosolymitanas plateas, instar fatui deducatur populi sannis, risu & ludibrio excipiat, puerorum clamoribus expositus sit, vt omnes eum sordibus & cæno conspurcent; Pharisei calumnientur, lictores & satellites eum rapiant trahantque, atque omnes omnino indignis eum modis tractent & vellant.

Reg. 22.

Hic renouatam videmus historiam illam Elisæi prophete, qui tum in vrbe Bethel, in Tom. 1. Bessai Quærag.

finibus tribus Benjamin sicam proficisceretur à pueris ciuitatis derisus fuit: Christus vero toti ciuitati Ierosolymitanæ ridendus & explodendus hodie exponitur, vt de se ipso per Prophetam dixit, *Omnes videntes me deriserunt* Pjal. 22. Pilatus autem iterum viso Iesu, & conuocatis ad se principibus sacerdotum, & magistratibus, & plebe; ait illis: Quid huic homini vultis faciam? nihil morte dignum in eo reperio: ipse quoque Herodes, ad quem eum miseram, illum remisit quasi nihil dignum morte in eo reperiens. Credibile namque est, eum, si regno hunc imminere cognouisset, iudicio cum illo acturum fuisse, iusque suum defensurum: magis enim illius interest quam vestra: sed cum iniquum & præter rationem esse crederet plebecium hunc & abiectum ad regnum aspirare, & coronam sceptrumque affectare; remisit illum, turpe putans diutius eum iudicio persequi, qui penitus sit innocens. Cogitate igitur, quid vobis faciendum sit. Sed quoniam solenne vobis est in festiuitatibus maioribus, in memoriam eius diei quo è seruitute Ægyptiaca liberati estis, vel quo Ionathas princeps liberatus fuit, vinculum aliquem dimittere; & ipse nobilem quendam scitium, Barabbam nomine, seditionis & homicidij accusatum, carceri inclusum habeam; vtrum è duobus vobis dimitti vultis; Barabbam, an innocuum hunc Galilæum? ratus hac optioe oblata, Christum liberandum, & Iudæos Iesum scitio & homicidæ præposituros. Sed erras, Pilate, erras! Audi namque vt plenis faucibus & buccis concrepantibus inclament, *Tolle hunc, & mitte nobis Barabbam*: Barabbas indemnitate consequatur, Iesus vero Nazarenus condemnatur.

Pjal. 22.

Exod. 14.

1. Reg. 14.

Iudæi Barabbam Christum anteponunt.

O populum exæcatum, o ciues insensatos ac tenebris circumfusos! Audetisne, potestisne homicidam huic anteponere, quem tot patrantem miracula vidistis, mortem vitæ hominibus vitam eripientem, ei qui vitam largiri etiam mortuis solet, præferre? Quenam, obsecro, maior mundo obuenire queat calamitas, aut tristius infortunium? sane; nisi per DEI benignitatem steriffer, ipse sine dubio sol ad impiam hanc vocem deliquium passus esset, cælum horrendum

Zzz in mo-

in modum ad scelera hunc clamorem detonuisset, orbis terrarum contremuisset, terra quoque dehiscens ingenti voragine patuisset, ipse denique ignis coelo descendisset, ad sacrilegos hosce Iudæos deuorandos. Hic animum aduertite, Auditores, huc mentes erigite, & ingentia mysteria hic videbitis.

Insignis
conceptus.

Cogitate, quæso, vobiscum, impiam hanc Iudæorum vocem, qua Christus ad mortem deposcitur, & Barrabas innocens declaratur, fuisse vocem humanæ naturæ semper hoc ipsum ingeminantis; & Pilati sententiam eam ipsam extitisse, quam Pater æternus in filium vnigenitum ab omni æternitate tulit. Atque hinc est, quod scriptura eum agnum ab origine mundi occisum appellet; statim namque ut orbis conditus est, & multo etiam antequam conderetur, semper clamor exauditus est, quo Barabbas saluandus denūciabatur, homo sc. & Christus ad mortem deposcebatur. Barabbas hic homicidij & furti reus, ipse Adam protoplastus fuit, magnus inquam ille prædo, qui iniussu Dei in paradiso vetitum illum vitæ fructum diripuit, magnus sicarius & homicida, qui eodem quo seipsum ictu, omnem simul posteritatem nescius interemit. Fuit hic utique graue illud iurgium, quod ab omni æternitate inter Iustitiam & Misericordiam fuit: Iustitia namque Barabbam ad supplicium deposcebat, & Christum morti gestiebat eripere: at Misericordia naturæ humanæ patrocians semper inclamabat: *Tolle hunc, crucifige Christum, & dimitte nobis Barabbam.*

Cum vero Pilatus iterum innocentiam eius demonstrasset, eumque omni ratione dimittere conatus esset, sueclamabant denuo vndique Iudæi, *Tolle, crucifige, si hunc dimittis, non es amicus Cesaris*: quasi dicerent: Quid tergiversaris, quid necis moras, matura, prope, nefarium hunc supplicio addicito, condemna, in cruce sustollatur: omnes alioquin dicent, te Cesaris honori non consulere, sed imperij ruinam meditari, quin & ipse Cesar in deteriorem hoc partem interpretabitur, teque dignitate Proconsulari priuabit. *Tolle, crucifige.* Quid dicitis ò

Iudæi? quinam hi clamores? quænam illa subita mutatio, aut inconstans rerum vicissitudo? ante quadriduum aut amplius, longe aliter clamastis: an non vos illi ipsi estis, qui iam nuper in Ierosolimam intranti applaudentes occinistis, *Benedictus qui venit in nomine Domini, Osanna in excelsis*: quasi diceretis, *Viuat rex*, videte hunc regem, ò regem cælitus datum? An non vos qui ramos amputastis, vestes in terram prostrastis, & vias aulaeis exornastis? Et hodie, ecce, aduersus eundem insurgentes, clamatis, & minas additis: *Condemna, tolle, crucifige moriatur.* O incõstantes, ò sceleratos, ò Protheos, chamaleontes, ò gallinacos ad minimum ventum mobiles!

Pilatus vero cum videret inuidiæ sese populi diutius non posse resistere, Christum ad flagra & virgas condemnauit, ratus, hac visa castigatione, Iudæorum animos non nihil emolliendos, & viam hoc sese pacto inuenisse, ne innocens Nazareus morti adudicaretur. Similene vnquam vidisse vos spectaculum puritatis Christiani, ane vnquam tragedia magis tragica peracta est, aut funestior? Quis credidit auditui nostro? Quis credet Creatorem illum vnuerſi, totius orbis Deum, illum inquam qui in cælis tonat & fulgurat, manibus & pedibus ad columnam alligatis, instar furis nudatum, instar prædonis flagellatum, instar malefactoris habitum plurimorum militum feritati expositum, quis credat instar agni inter tot flagra, virgas, funes, vincula penitus obmutuisse? O crudelitatem inauditam! ò barbariem incredibilem! Huc ò peccatores, lachrymas, suspiria, eiulatus, huc compassionem ad singulos ictus, ad singula flagellorum verbera cor vestrum ingemiscens, suspirans, & quodammodo in se ipso dolorem sentiens, compassionis, suspiriorum, singulorum repercussionem edat, & cum ad peccatorum vestrorum expiationem tam indignatione supplicia patiat, Auditores, nonne æquum est vos aliquo ei modo compati, & aliquem extrinsecus dolorem ostendere? Ad eone ingrata & sensus expertis eris, ò anima, ut sine vilo doloris sensu Saluatori non compatiaris? sunt tua peccata, quæ eum flagellarunt, virgis

Meditationes de passionibus Christi.

virgis cæciderunt: præbet ille tergum & humeros tui causa pro te ille patitur; pro te inquam, etiam morietur. Hic audis infinita verbera, hic sanguinis Oceanum vides exundantem: tuum est igitur, lachrymarum æquor effundere, sexcenta compassionis, pœnarum, austeritatis, ieiuniorum signa edere, ac mille pœnitentiæ genera ostendere. Hic iam videbis prophetarum omnium oracula completa: *A planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas.* & aliud: *supra dorsum meum fabricauerunt peccatores.*

Mat. 23.

Milites

Christum purpura induunt spinam coronam capiti imponunt, ac arundinem ei in manus tradunt.

Figura

Gen. 21.

At nondum hic finis: videbitis & aia feritatis barbaricæ genera. Cum milites hac Christum ratione dilacerassent, in atrium eum Prætorij deducunt, quo omne Romanorum pæsidium, quod Hierosolymis erat, conuenerat: hic cum suis iterum vestibus exiunt, ac purpurea induunt, spinam capiti coronam magna violentia infigunt, arundinem loco sceptri in manus tradunt; & genu ante eum flexo, faciemque conspuentes, illudentesque dicunt, *Aus rex Iudæorum.* O barbariem inauditam! ô feritatem plusquam ferinam! ô immanitatem tyrannicam, quæ nec primam visa est similem nec habere sequentem! Hic seilicet adimpletum videmus, quod in Genesi de Abrahamo legitur: vidit ille namque arietem cornibus inter vepera hærentem, quem in summitate montis deinde immolauit; hic vero Jesum Christum, verum illum agnum, conspicimus, caput veptibus impexum habentem, & fentes capiti horrendum infixos, qui iam iam in monte Caluarie immolabuntur.

An non sufficiebat, ô barbari, ô sacrilegi, tot vos erignominias, contumelias, opprobria, & tormenta intulisse? an non satis erat, corpus eius ad vsque ossa flagellis esse concisum, & quodammodo aratum? necessene adhuc erat, ve infernales furie ac diaboli, inusitatum ac nouum hoc supplicij genus excogitarent, coronas inquam dolorum, diademata cruciantia, & sceptrâ infamiae? Hoc namque modo crudelis illi lictores, ac bestia sanguinaria Redemptorem adorant, vt eum velut ambitus reum, qui ad regnum aspirasset, hac ratione exhibila-

rent. Audire illos iam videor dicentes, Hæc sunt, ô fatue!le, ô stulte, ô hominum brutissime, sceptrâ, hæc diademata, hæc paludamenta, quæ affertisti. Quomodo ô insensate, vt vili idiora, hæc cerebrum tuum ambitio intravit? quid? tene ad regnum aspirare? quid cogitabas? sed iam habes, quod omnes regni affectatores cõmerentur? Hæc vtique sunt iniquia, hi honores regni tui: sed hoc triste illud est spectaculum, Auditores, ad quod spectandum animas fideles inuitabat salomon dicens: *Egredimini filie Sion, & videte Regem Salomonem in diademate, quo coronauit eum mater sua, id est Synagoga.* Egredimini filie Parisienses, egredimini, egredimini inquam de cubilibus vestris, ac videre tremendum Christi tui caput, videte quomodo pexum sit, quomodo dilaceratum, vt soideat, vt torpeat, vt tormentis faturatum sit, quid? An non verebimini, cum id ipsum etuentum, perfollum, ac spinis perforatum videtis, adhuc superbiere, caput in sublime tollere, tot nouos colores, tot exoticos odores, tot ascitios fucos eidem superaddere? non verebimini cerussa, sibiio, purpurilla genas tingere, cum vultum illum angelicum colaphis liuidum, sanguine fœdaturum, ac sparis oblitum contemplantini.

Porro sacrilegis hisce tortoribus in feritate pergentibus, interuenit Pilatus eorum que manibus ereptum Jesum exanimem, & doloribus propemodum exhaustum, prætorio eductum, foras produxit; vt vel hoc visio ad cõtristati visio spectaculo esserati Judæorum animi flæterentur, & ad compatiendum emollirentur. Quare purpurea illa veste exuta, & Christi corpore eorum omni multitudine denudato, deformatum hoc & squalidum cadaver, vix pedibus valens consistere, vulneribus liuidum, & sanguine stillante fœdaturum demonstrans, exclamar: *Ecce homo;* quasi dixisset: *Ecce hic eum, quem filium Dei se facere dicebatis; ecce eum, quem recta ad regnum & coronam grassari vi asserbatis: videte obsecro, quomodo coronatus sit, quomodo stipatus, videte sceptrâ, videre paludamentum eius & trabeam; quid hoc rege miserius? quare nolite iam amplius metuere, ne regnum vestrum inuadat.*

Piæ medi-
tationes.

Quid ò anima non plangis, non tristaris, an non exanimaris, cum triste hoc spectaculum intueris, cum miserum illum vulneratum ante oculos vides, hic meditare, hic pietatem exerce, *Ecce homo*: qui suo tibi exemplo, & corporis proprii spectaculo viam cœlum versus demonstrat, per humilitatem nimium, contemptum, & patientiam. Ecce hic hominem, qui propter te & propter tuam salutem infamiam subit, opprobria sustinuit, contumeliam passus est, colaphizatus est, conspurus, flagellis concisus, spinis coronatus, qui omnia denique tormentorum ignominiarumque genera tui causa perpessus est. Quid tibi ergo Domino pro omnibus, quæ retribuit tibi ò peccator: Ecce hominem, qui ob delicta tua tam horrenda paritur supplicia, tam graves perferit cruciatus in quo, velut in speculo, gratuitam peccatorum cõtemplaberis, quæ tot tormenta Dei filio infixerunt.

O Pater æterne, ecce homo, qualem eum, vt nostris peccatis satis faceret, videri cupisti: hic nostrum vadem, sponsoem, satisfactorem vide; hic cerne eum, qui debita nostra auferet, & sanguinæ suo æs nostrum alienum dissoluet.

Magna quidem, ò pater peccatorum nostrorum debita erant, sed maior erit adhuc solutio & satisfactio, quam tibi præstabit: nam postquam abunde iam satisfecerit, multum adhuc superabit, etiam si decies millies plura solueda forent. Iam igitur nobis ignosce egregiam hanc solutionem admittite calamitatumque nostrarum miserere. *Ecce homo*, ò Apostoli, quem tot olim patrantes miracula, edentem prodigia vidistis, quem aquis inambulantem, instar solis in monte Thabor rutilantem & resplendentem conspexistis.

Apostrophe ad Deiparam virginem.

Ecce hominem, ò sanctissima Maria mater, vbi nam modo es? accede; ecce inquam hominem, ecce eum quem sanctissimo vtero inclusum nouem mensib. gestasti, agnoscisne? hiccine tuus est filius? hiccine ille vultus, de quo vaticinans regius vates locutus est? *Speciosus forma præ filiis hominum.* Vestra vero, ò Iudæi, homine hoc viso feritas nondum emollietur, nondum barbaries ve-

Psal. 44.

stra saturabitur, nondum eius miserebimini? nequaquam, sed tollatur, crucifigatur. O homines inhumanos, imo vix homines, sed leones potius, viscos, sed feras siluestres! Legimus in sacris literis, Benadad regē Syriæ ab Achab rege Israel fufum fugatumque vt eius animum ad clementiam flecteret; iracundiam auerteret, pacemque impetraret, legatos ad eum è purpuratis suis misisse, cineribus conspersos, saccis indutos, & collo laqueos gestantes, qui veniam peterent, & eum ad misericordiam commouerent: quod tibi spectaculo Achab Rex adeo permotus & emollitus fuit, vt omnium præteritarum iniuriarum vltionisque conceptæ oblitus, cum Benadad in gratiam rediret. Si tristis habitus, ac lugubre illud schema Regem alioqui satis inhumanum potuit emollire; quis obsecro erit, quem miserum hoc corpusculum flagris laceratum, caput hoc vepibus redimitum, caro illa vngulis aculeisque detracta, oculi illi lachrymis suffusi, cruenta illa facies, sanieque & illuue fordida; dura illa manuum vincula, collum illud liuidum non commoueant, emolliant, & ad compassionem non inuident? Iudæorum tamen mentes hæc omnia flectere non potuerunt. O animos ferro & marmore duriores! ò corda ære & adamante fortiora? tantum porro abest; vt ad commiserandum incitentur, vt iterum in clamorem atque instar rabidorum luporum, mortem & sanguinem eius sitientes ingement, *Crucifige, Non habemus alium regem nisi Casarem.*

Hic videre licebit Pilate, vtum sincerus sis Iudex, vtum auto corruptus, vtum æquitatem ames, vtum timorem Dei timori Principis, aut Casaris anteponas; Videbimus hoc loco, vtum metus, ne honoribus & beneuolentia Casaris excidas, ad iniquam pronuntiandam sententiã, ad tam iniuste decretum ferendum, tamque enorme flagitium committendum, te compulsurus sit. Eheu! Perfidus ille Præses cum Iudæos de Casare loquentes audiret, videretque nulla fieri ratione posse, rabie nempe inimicorum excrecente, vt Christus morte eriperetur, lotis in conspectu totius multitu-

Christus
morte con-
damatur.

itudinis manibus, eundem morte condem-
nauit, iniustissimam illam sententiam pro-
nuntiauit, Judæorum eum potestari tradidit
dicens, *Innocens ego sum à sanguine iusti huius* :
Vos videritis. O iniustam & crudelem con-
demnationem ! ô iniquum & sceleratum iu-
dicem ! iam iam dicebas, nullum te in eo cri-
men inuenire, nihilque eum morte dignum
admisisse ; & modo eum, præter fas & nefas,
repugnante iustitia, tua te ipsius quoque ar-
guente conscientia morti addicis ? iam iam
eum innocuum pronuntiabas, & antequam
loco ipso egrediaris, mortis in eum senten-
tiam fers, dicens *crucifigatur*. Cauete vero
vobis, ô Præsides, ô Iudices, qui hominum
vitas in manibus habetis, cauere inquam, ne
scelestum hunc Pontium in iudicando con-
demnandoque imitemini, sed examine
rem semper mature, maxime cum quis capi-
tis accessit : nolite innocentes morti addi-
cere, audite & perpendite omnia diligenter,
excutate testimonia, ac depositiones singu-
las, videte num falsa quædam aduersus in-
nocuos proferantur.

Jam verum te dixisse video yates regie,
cum in Psalm. cecinisti, *Captabunt in ani-
mam iusti & sanguinem innocentem condem-
nabunt*. Sed ô diem funestum & nefandum,
ô diem plenum doloris & tristitiæ, ô diem
omnium dierum infelicissimum ? Hodie
namque dies illuxit Domine, veni hodie
tempus, quo tibi moriendum est, & quidem
morte ignominiosissima, morte crucis, in
monte Caluaria, moriendum est inquam in
medio latronum. Eo te namque peccata
mea adegerunt. Vale igitur creator, vale re-
demptor, vale lux mundi. Eheu Domine,
deficiunt me yates, vox & latera, vt dolorem
& tristitiam quam tui in animo meo dolo-
res genuerunt, exponam, & simul extremum
tibi Vale dicam. Interea vero Auditores,
dum infelix illa crux compingitur, inter-
ea dum enormes illi clauis sub incude ge-
munt, in genua procidamus, eiulemus, pec-
tus contusionibus, & cælum precibus fati-
gimus, suspiriis emoriamur : neque enim
amplius nobis viuendum est, cum vita no-
stra, & DEVS noster ad mortem sese ac-
ciagit. Hanc igitur crucem ambabus vlnis

complectamur, hanc intueamur, hanc proni
adoremus, dicentes : *O crux aui spes vnica*.

TERTIA PASSIONIS
PARS.

Meridies iam erat, pro vt nos diei horas
distinguiamus ; & hora sexta, calculo Ju-
daico, cum validi illi lupi Judæi, inquam,
tristi illa in Christum lata sententia, ouan-
tes & triumphantes, purpurea eum ch'amy-
de exuunt, propriamque ei vestem, quò me-
lius ab omnibus dignosceretur, militesque
eam deinde diuiderent, circumdant. Eduxe-
runt igitur illum extra ciuitatem, vt in Gol-
gatha, id est, monte Caluaria eum cruci
suffigant, qui locus suppliciiis malefacto-
rum destinatus erat, patibulis, crucibus,
rotibus, axibusque ac maleficiis plenus : lo-
cus tetram exhalans mephitim, foetidus of-
sibus, membris, & craniis mortuorum op-
pletus ; à mortuorum caluatis denomina-
tus, vt Hieronymus testatur, quippe quo
nullus in orbe tetrior aut foetentior, de quo
hoc eximium tantum memoratur, primum
parentem Adam in eo esse sepultum, vt Cy-
prianus, Origenes, Epiphanius, Athana-
sius, Ambrosius, atque omnes propemodum
sancti Patres testantur, in quorum omnium
sententiam equidem libens concedo. Sed
quænam illa, Deus bone, metamorphosis,
quænam illa repentina mutatio, quæ rerum Inconstan-
vicissitudo hæc ? Vix quinq; elapsi sunt dies tia Judæo-
bone Jesu, ex quo te hisce meis oculis asina rum.
vestum, urbem, regio propemodum appa-
ratu, summo omnium applausu, læritia,
exultatione ac totius populi iubilo, ingre-
dientem vidi, & ecce modo eadem te vrbem,
instar latronis, malefactoris, aut sicarij ali-
cuius, magno cum opprobrio egredientem
conspicio. Irridet Plutarchus Athenienses, *Plut. in A-*
quod trecentas quas Demetrio Phalereo *pophib.*
adhuc viuo crexerant statuas, illo etiam-
num in viuus agente deiecissent, ac loco
mouissent. Quis vero tuam inconstan-
tiam non rideat Jerosolyma, quæ Messiam
tuum quem tanto triumpho & exultatione
ante aliquot dies recepisti, hodie ma-
gna cum contumelia & ignominia eiicis &

XIV.

Describitur
mons Cal-
uaria.

expellis: Sortem tuam hic reperitam & ad
vium representatam video, Daniel, hodie
namque totius Babylonis Princeps & Rex
quodammodo declararis, ac centum ac v-
ginti satraparum primus, crastina vero die
in leonum lacum præceps ageri. Video
namque Christum, vix quinque elapsi sunt
dies, instar Regis ab omnibus salutari; a-
gnosci ut regem, hodie vero ad mortem cõ-
demnari, Hierosolymis ad præconis vo-
cem educi, à tortoribus & licitoribus, tora
ciuitate ad nonum hoc spectaculum con-
fluente, conduci, & graui onustum cruce
ad supplicij locum pederentem proce-
dere.

Esai. 22.

Baiulans sibi crucem, ut scilicet Esaiæ pro-
phetia adimpleretur, qua dictum erat: *Da-
bo clauem Dauid super humerum eius.* Vidif-
feris hic verum illum Isaac, liguis sacrificij
in humero sublati, ad montem & supplicij
locum procedentem. Hic vidisset omnem
Hierosolymorum populum portis vrbis ma-
gna festinatione erumpentem, ut tristi huic
& funesto spectaculo interesset: Aderant
hic lictores, satellites, tortores, carnifices,
atque omnes Romani Præsidarij, alique in-
numerati, qui ad solemnitatem Paschalem
confluxerant, qui Christum crucem baiu-
lantem, ad locum vsque supplicij comita-
bantur.

Aderant inter alios & mulieres lachry-
mantes, ac plangentes: inter quas & t: fuisse
certissimum est, ò virgo Deipara, & te
Magdalena, cum Maria Cleopha. Quoniam
doloris gladio pectora vestra dissecabantur
ò matres, cum ruentes videretis equit s,
populum magna frequentia portis vrbis e-
rumpentem, & tubæ clangor auribus ve-
stris insonaret. Fiulantilla lachrymantur,
& plangunt, & quidem adeo vehementer, ut
auditis singulibus & suspiriis Dominus re-
spiciens, eas fuerit allocutus dicens: *Filie
Hierusalem, nolite flere super me, sed super filios
vestros.* Videte hic Historici constantem
illum Socratem, qui inique ad mortem ab
Atheniensibus condemnatus, cum ad sup-
plicium duceretur, vxoremque Xantippem
illachrymantem conspiceret, eandem con-
solatus ait, *Desine flere vxor, nam tibi ma-*

Socratis
morientis
constantia.

xima futurum est gloria, fuisse vxorem eius,
qui iniusta mortis sententia condemnatus
fuit.

Videte hic vltimum Lacedæmoniorum
regem Agidem, qui cum iniqua mortis sen-
tentia ad mortem duceretur, & aliquè suis
domesticis scelerem videret, *Desine, inquit,
me flere, quia tam scelerate es iniusta morti ad-
dictus sum, meliore sum, quam qui me necauit,
conditione.*

Agidis re-
gis magna-
nimitas.

Nolite igitur, ò mulieres, Christo affli-
cto collacrymando compati, sed flere po-
tius super filios vestros: venit enim tem, us
quo dicitur, *Beata sterilis, qua non genuerunt,*
tempus quo matres filios deuorabunt, & ci-
ues à feris dilaniabuntur: nolite Christum
meum flere, sed vos ipsas, & cogitate, si
Pater æternus tanto rigore peccatum in vni-
co suo castigauit filio, quid in vobis factu-
rus sit: & si hæc in viridi ligno, in arido quid
fiet, sed relicti hisce, redemptorem cruce
grauatum comitemur.

Tradunt Euangelistæ Christum ponderosa
illa cruce onustum; exhaustum viribus, &
sanguine destitutum aliquoties in via ad ter-
ram concidisse: adeo, ut Iudæi metuentes,
ne in via expiraret, antequam ad montem
perueniret, Simonem quendam Cyrenæum
venientem de villa, angariauerint, ut illi in
portanda cruce auxilio esset. Quanta porro Cyrenæus
Simon, ò ter beate Simon, tua felicitas fuit, Christi cruce
Christi crucem portare potuisse: docemur, cum scilicet
hic, Christiani, Christo nos in cruce feren-
da socios existere debere, si socij gloria esse
desideramus, ad quod ipse nos quoque inui-
tat dicens: *Qui vult venire post me non negat se-
metipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me,
ad montem usque Caluarie.*

Cum iam peruenisset in Golgotha, id est Christus in
Caluarie locum, cruce cum confixerunt. Golgotha
Hic iterum efferati & truculenti illi mili-
tes vestibus cum suis exuerunt magno cum
dolo, vulnerumque omnium quibus vestis
inhærebat, redintegratione, adeo, ut eam
violenter detrahendo sanguis iterum è con-
cretis vulneribus, instar torrentis exundatissi-
mi, circumquaque scaturiret. Hic quoque in
cruce eam conuertentes, in lectum scilicet
honoris omniaque eius membra supinus du-
ximus

rissimis extendentes, manus ei & pedes tribus obtusis clavis transfixerunt: audisses hic malleorum ictus, lictorum verbera, tortorum contumelias, & opprobria exprobrantium militum; quod præuiderat vates regius dicens, *Foderunt manus meas & pedes meos: & numerauerunt omnia ossa mea. O crudelitatem incredibile!* quis verbis tam immane facinus exprimat, aut tam atrox parricidium oratione consequatur?

Aureum illud eloquentiæ flumen Tullius, verbis satis exaggerare non potest crudele quoddam C. Verri facinus, quo præter fas & æquum præterque patriæ consuetudinem P. Gaium virgis primum casum crucifixerat: *Facinus, inquit, vincire ciuem Romanum; scelus verberare; prope parricidium, necare; quid sciam in cruce tollere? terribilissimum & crudelissimumque supplicium.* An non hic de cruce P. Gaii, sed de cruce Iesu Christi agitur; non hic de ciue Romano, sed de Dei filio loquendum est. dicemus igitur, *Facinus est vincire Deum, scelus verberare, prope parricidium necare, quid sciam in cruce tollere.* Contemplare hic igitur, anima mea, æneum illum serpentem in deserto in sublime eleuatum, qui omnes quotquot vipereis faucibus mortibus, cum intuerentur, persanabat. Contemplare hic, non amplius filios Resphæ Saulis concubinae à Gabæonitis crucifixos, sed filium Mariæ sponsæ Dei, à Iudæis in cruce actum. Contemplare hic miserum illum Absalomum, diuinæ iustitiæ bellum mouentem, misericordiæque partes fouentem, ad crucis arborem, humanitatis suæ crinibus adhærescentem, & tribus durissimis & obtusis clavis; trium lancearum loco, confixum. Considera hic denique anima mea sponsum tuum in medio crucis velut in lectulo deliciarum, reclinatum ipse quidem Psalter, vt Deum ad misericordiam fleteret, dicebat supplex, lachrymis se stratum rigaturum, totumque cubile iucundo illo penitentia flumine perfusurum: at sponsus tuus, o anima vt te ad amorem sui & commiserationem excitet, se ipsum hic in sanguine dormientem ostendit, ostendit inquam cubile sanguine perfusum. Con-

templare igitur attentius; vt fixus hic sit; & firmiter affixus, quo te venientem expectet; vide vt brachia extendat, te vt amplectatur; vide vt caput inclinat, vt tibi accedenti osculum præbeat; vide denique vt sanguinem effundat quo te lauet & perluat.

Hic vero noua contumeliarum genera in Salvatore tuum cusa perpende: crucifigitur nimirum inter duos latrones: Nullum profecto contumeliæ aut opprobrii genus fuit, quod Salvatore hic non pertulerit. Primo namque morte ignominiosissima mortuus est; qua nulla vnquam existit vilitas aut abiectionis: idque in vrbe regia, totius Iudææ Metropoli, scilicet Ierosolymis, tempore quoque celeberrimo in solennitate nimirum Paschali, ad quam varij vndeunque Iudæi, ex diuersis orbis locis confluxerant, hora quoque opportuna, medio scilicet die; deinde in atrum sublatus, vt ab omnibus conspiceretur: denique in medio latronum, vt adimpleretur quod à Prophetis prædictum erat: *Et cum sceleratus depneatus est.*

Vide hic o homo, Deum tuum, qui in cælestibus habitaculis inter beatas illas mentes versatur, inter sceleratos & medio latronum crucifixum: perpende tecum vt quem adorant Angeli, ab hominibus vt sicarius & latro habeatur: contemplant, vt qui alias in monte Thabor medius inter duos Prophetas gloriosus & instar solis resplendens apparuit, hodie in monte Caluarie deformis & sanguine cruentatus, in medio sicariorum pendeat: heu quantum mutatus ab illo Hectore!

Tu iam ille viator factus es Domine, qui ex cælesti illa Ierusalem in mundi huius Iericho descendens in latrones incidisti, in sceleratos illos Iudæos, qui vestibus te penitus despoliarunt & seminiuum inter latrones reliquerunt; quin & patiens ille Iob, Iob. 2. non quidem in sumario sedens, sed in cruce suspensus, vulneribus oppletus, & sanguine cruoreque perfusus. O si seiretis, latrones, quid sit Christum Dominum ad latus habere, iuxtaque eum constitutum esse.

XV.
Christus
inter latrones
suspenditur me-
dus.

Luc. 10.

Iob. 2.

vestram.

Cato in
in om.

Num. 21.

1. Reg. 21.

Aug. 18.

Psal. 6.

Insignis de
Phocione
historia.

vestram proculdubie fortem clementius & æquiori animo ferretis, & ingenti gaudio perfunderemini! felices profecto, modo sciretis, quanto vobis honori sit, cum hoc innocuo vitam finire. Egregiam porro in hanc rem de Phocione historiam prodit Plutarchus. Hic enim cum in carcerem nullo tamen commissio crimine, sed innocuus omnino, coniectus esset, & in carcere alium quemdam reperisset, Tudippum nomine, capitalis criminis reum: qui fortunam & mortem sæpius deplorabat; his cum verbis consolatus est, *Num tibi satis est Tudippe cum Phocione mori? quasi diceret! Quid angeris, quid ploras Tudippe? quid ita sortem tuam desles? Lætari potius & exultare oporteret, quod tibi cum Phocione viro innocentissimo sit moriendum. Tu quidem iuste ob crimina in Rempubl. commissa ad mortem deposceris, & tamen ploras? at ipse, qui semper patriæ salutis studiosus fuit, ac de ea semper bene sum meritus, qui neminem vnquam ne verbo quidem læsi, iniqua tamen sententia ad mortem condemnatus sum, æquo animo casum meum fero: sed hoc tibi honori sit & ingentis gloriæ loco, Tudippe, cum Phocione expirare, eisdem vos verbis affari queam ô latrones, num vobis satis sit cum insigni illo Phocione mori? nam vos quidem iuste, ob flagitia vestra, morti addicti estis, sed Iesus, nullo vnquam admisso crimine, sine vlla noxa moritur. Sed quid denotant nobis gemini isti latrones? duo scilicet hominum genera, Iudæos nimirum & gentiles. Sed maius adhuc in duobus hisce mysterium latet: nimirum, ideo CHRISTVM inter duos latrones crucifixum esse, vt hinc disceremus Spiritum inter carnem & mundum esse crucifigendum.*

Titulus
crucis trib.
conscriptus
linguis, &
quare.

Porro sceleratus ille Iudex Pilatus, vt Christum iuste ad mortem condemnatum fuisse ostenderet, quasi læsæ reum maiestatis, & quasi in Imperium Cæsarisque potestatem aliquo modo deliquisset, titulum cruci imposuit, *Iesus Nazarenus, Rex Iudæorum. Erat autem titulus scriptus Hebraico, Græcè & Latine, vt Iudæi, Græci, & Romani, alienigenæ & externi, qui Ierosolymam ad-*

uenerant, ex eo mortis causam legerent. Fuit hoc quodammodo augurium & præfagium, in alio illo incremento Missæ sacrificio, trium harum linguarum vsus futurum. Quid igitur ad hæc dices hæretice, quid tu nouator turbarum aude, & omnis nouitatis studiose, qui omnia mysteria vulgari religionis lingua peragi & tradi cupis? perpendere hic te velim & tecum cogitare, fuisse tum temporis plerimos Ierosolymis alienigenas, vt Græcos & Arabas, aliosque incognitos qui nec Græce, nec Latine, nec Hebraice nossent; Pilatum tamen alias, nisi tres hæc linguas, vsurpare noluisse.

Domino igitur cruci affixo, & in altum sublato, omnes ecce circumstantes contumeliosè cum profcindere, & Iudæi crudelitatem feritatemque maiorem quam antea ostendere cœperunt. Milites quippe sub cruce de vestimentis eius digladiantur, atque omnes prætereuntes conuitia in eum exonerant, mouentes capita sua dicentes, *Vab, qui destruis templum, & post triduum: eaificas illud? Salua te n. odo si filius Dei es, & descende de cruce.* Scribæ quoque & Pharisæi, montem Caluarix obambulantes ei diminutam quodammodo potentiam exprobrant dicentes: *Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere: si Rex Israel est, vt semper præ se tulit, patefaciat modo, descendas de cruce, & credemus ei. Præuiderat hæc omnia Psalmographus, & in Domini persona locutus est, Omnes videntes me d. riserunt me, locuti sunt labiis, & mouerunt caput.*

Quid oblecto, bone Iesu, de nobis actum fuisset, si inimicorum consilium securus de cruce descendisses, quot eheu! animæ sub tribulationum & ærumnarum in hoc mundo eis irrogatarum pondere gemiscentes oppressæ fuissent, nihil præclarum hoc illis patientiæ constantiæque exemplum præbuisset? Voluisti nimirum vsque ad extremum perseverare, & in ipsa cruce mori, vt nos edoceres, ad mortem vsque esse tolerandum, nec vnquam de tribulationum cruce descendendum. Ipse mundus, Auditores, ipsa caro & diabolus nobis quotidie inclamant & semper suadent, vt de cruce descenderemus, deliciasque vitæ huius contare-

Blasphemia in Christum.

Psalm. 15.

Insignis conceptus.

D. Martini *scriba.* Caretur. Hinc bene olim mihi dixisse visus est, Martinus ille Turonensis, non decere Christianum, nisi in cruce, in cilicio, & cinere mori, illa namque quasi quidam gradus sunt quibus ad Christum ascendimus. Sed mitissime ac benignissime Iesu, quid ad hæc opprobria, contumelias, irrisiones, confusionesque quas scelerari hic effundunt, replicas? *Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt.* O amor, ô charitas, ô incendia dilectionis! omnes cum mortales oppugnant, eique bellam mouent, totum eius corpus grauissimos dolores perferit, pennis vsque ad summum futuratum est, & tamen non conqueritur, non excandescit, aut succenset, non aduocat ad vindicandum Angelos, non intentat tortoribus minas, sed orat pro iis ipsis qui in se deliquerunt, dicens, *Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt,* & bene quidem: si enim sciuisent, nunquam Dominum gloriam crucifixissent, aut tam enorme flagitium commisissent. Peccatores quoque dum delinquant, nesciunt quid faciunt: si enim scirent, aut præuiderent, quæ graues cruciatus, quamque horrenda tormenta sibi præparent, quamque ingentem gloriam amittant, dum gloria illa cœlesti excidunt, nunquam vel minimum delictum admitterent: unde clamat vates regius, *Errant omnes qui operantur iniquitatem.*

D. Virginis *dolor.*

Aderat tristi huic spectaculo tristis & dolorosa mater Maria, iuxta crucem cum aliis mulieribus, Maria Cleopha & Maria Magdalena, cœlestis. Quis hic exprimat, virgo, omnium martyrum regina, extremos illos dolores animique amaritudinem, cum dilectum filium, quem tanto olim gaudio concepisti, tam crudeliter à barbaris hæc militibus haberi vides? cum sacra illa brachia, quæ te olim in ætate puerili tam amanter strinxerunt, affixa cruci cernis? cum diuinam illam faciem, quam toties exosculata es, sanguine scædatam, sputis deformatam, sordibus oppletam contemplantis. Si enim Tobia mater flebat lachrymis irremediabilibus, quod absentiam filii ferre non posset: quid hanc hodie matrem fecisse arbitramur, cum filium in crucem sublatum & in cruce morientem videret.

3 Reg. 3.

Cum olim sapientissimus ille mortalium

Tom. 1. Bessai Quadrag.

Salomon sapienti responso puerum, ob quæ duæ mulieres inter se contendebant, mediū diuidi iussisset: eius, quæ vere mater erat, viscera confestim ad misericordiam compassionemque commota sunt. Quantum vero dolorem benedictæ huius Matris fuisse credendum est, cum vnicum filium in cruce afflictum & desolatum, omniaque membra eius loco mota, & à se inuicem distracta, intueretur; Si Agar Abrahæ ancilla, cum Ismaelem filium in deserto morientem cerneret, eumque præ animi angustia videre agonizantem non valeret, retrorsum abiens ait, *Non videbo morientem puerum.* Quid fecisse putabimus amantissimam hanc filii matrem, cum filium grauissimis affectum supplicis, expirantem conspiceret! Heu qualem eius dolorem, quas animi angustias, quem inærorem fuisse credimus, Auditores? Eheu,

Quis est homo qui non fletet,

Christi matrem si videret,

In tanto supplicio?

Neque minor dolor matris erat sub cruce constituta, quam filii in cruce suspensi.

Tres iam horas Christus in cruce pependit, à sexta nimirum vsque ad nonam, cum cœlum tam triste spectaculum, non sustinens luctum, ob creatoris mortem, cœpit induere, & terro amictum velamine tenebras super vniuersam terram superficiem induere, *Tenebra facta sunt super vniuersam terram.* Circa horam igitur nonam cum Dominus vehementi febrium ardore correptus, doloribus scilicet crucis, passionis, & mortis, bibere postulasset eique acetum felle mixtum in potum ministri dedissent, atque omnia de seipso pronuntiata consummata esse dixisset, impletas nimirum figuras, ceremonias legales iam finitas: cum clamore valido ad Patrem sublato, *Pater in manus tuas commendo spiritum meum,* atque omnes ad eum mortales & vti gratum tibi sacrificium hoc meum exultat, supplico, inclinato capite emisit spiritum.

O tristis & funesta dies, dies è dierum numero eradenda! ô casus, qualis nullus vnquam accidit! ô triste infortunium, & acerbum nuntium! Iesus Christus mortuus est, Dei filius mortuus est, ô paradoxa! ô res ad credendum difficilis! annon emoretis anima, cum Deum

Aaaa

tuum

Gen. 21.

Tenebræ super vniuersam terram.

tuum audis expirasse? Si Iuda Machabæo fortissimo viro, mortuo omnis Iudæa plangebat & lamentabatur, dicens, *Quomodo cecidisti potens in prælio, qui saluum faciebas populum Dei?* nonne te illud ipsum hodie dicere par est, cum Dominum Iesum in prælio audis cecidisse? quin non frangimini, scindimini, emollimini animi indurati, ferro, ære, adamante duriores. Funduntur, ecce, irrationabiles & muta creaturæ, velum templi in duas partes à summo ad imum diuiditur, terra cōtremiscit, columnæ & marmora ad terram deiiciuntur, monumenta aperiuntur, mortui sepulchris prodeunt, atque adeo totus mœrore & luctu orbis in morte creatoris cōficitur, omnia denique lugubrem amictum induit, cum Christum in cruce emorientem contemplantur; omnes proinde mortales crucem hanc adorant & venerantur.

O crux aue benedicta, ô crux aue spes unica, ô beata, gloriosa, & adoranda crux, hoc potissimum nomine beata, quod in te Saluator meus pependerit, veneranda, quod sacra te Christi membra tetigerint, ac pretiosus eius sanguis perfuderit. Saluete quoque sacra spinæ, ac regium diadema è vepribus veluti gemmis pretiosissimis contextum, quo nullum vnquam ab hominum memoria exstitit aut pretiosius aut excellentius. Saluete clauis salutiferi, gemmæ inquam cœlestes, adamantes Angelici, qui diuinas illas manus, ac sacros illos pedes exornatis, & decorum quendam illis eximium superadditis. Salue ô lancea, quæ tale vulnus infixit, cui nullum vnquam par fuit infictum, quæ latus referasti Domini, & ad vsque sacrum Verbi diuini eor penetrasti, thesauros gratiæ Sacramentorumque mysteria aperuisti. Salue crux pretiosa, dulce lignum, dulces clauis. Saluete spinæ, omni admiratione & cultu dignissimæ.

Cum te contemptor, ô crux, pretiosa inquam crux, arborem illam vitæ in medio paradisi plantatâ videre videor: videre videor *Exod. 15.* virgam illam Moysis, quæ serpentes Ægypti nostræ deuorauit, lignum quoque illud Moysis, quod in aquas Mara coniectum, eandem

dulces reddidit: thronum Salomoni fultum, 3. Reg. 10. leonibus: tabernaculum illud fœderis, alis Cherubicis coopertum; quin & rubum illum ardentem in deserto Caluarix. Merita *Exod. 3.* porro tua explicare quis sufficiat crux pretiosa: hoc vnum tamen dicam, esse te nimirum clauem illam Dauid, quæ portas æternales *Gen. 28.* referasti, virgam quoque Iacob, cum qua mundi huius Iordanem transimus; pedum quoque pastorale, quo Goliadas & Philistæos infernales prosternimus; scalam quoque Iacob, per quam ad cœlum ascendimus.

O crux pretiosa inter omnia ligna fluarum! ô arbor decora, fulgida! nulla filua talem profert, fronte, flore, germine. O Cedrum, non dico Libani sed Caluarix! ô laurum semper virentem, & à fulgure nos defendentem; ô cœlestem oleam, per quam misericordia nobis designatur.

Ω ἡλόι μακάρι, σὺ εἶ ἡ θεὸς ἰεζεβὴθ. vt canit Sibylla. O crux prodigiis & miraculis nobilis, quo tu modo cultu digna redderis, quo te omnes honore prosequuntur! Regum tu vertices exornas, Pontificum infulas condecoras, te timent & verentur diaboli, te honorant Angeli, te adorant homines. Et quo plura tui encomia produxero, quo & plura inuenio: tu scilicet es egregia & procerca illa terebinthus, ad cuius radicem Iacob noster Iesus Christus idola Labani, id est, totius orbis peccata, defodit & sepeliuit: tu es egregium illud toreular, in quo ingens humanitatis Iesu Christi botrus expressus est. Per te ô crux, iam cœli gloria, inferorum terror, mundi spes facta, hodie & semper, peccatores delictorum suorum veniam, iusti gratiæ augmentum, afflicti solatium, & nos iubilemus & omnium in hoc mundo criminum indulgentiam, in altero veto gloria sempiternæ fructuonem consequamur. Amen.